

Algemene
Rekenkamer
Curaçao

VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN 2024

VOORWOORD

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

De Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) presenteert hierbij haar verslag van de uitgevoerde werkzaamheden over het jaar 2024.

Met dit verslag voldoet de Rekenkamer aan de verplichting zoals vastgelegd in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao, waarin is bepaald dat vóór 1 juli van elk jaar het verslag van het afgelopen jaar aan de Gouverneur en de Staten moet worden aangeboden.

In 2024 heeft de Rekenkamer in totaal vier rapporten uitgebracht, waaronder één assessmentrapport, twee doelmatigheidsonderzoeken en één rechtmatigheidsonderzoek. In dit verslag wordt een beknopte samenvatting gegeven van deze rapporten, alsmede een overzicht van de presentaties die hierover aan de Staten zijn verzorgd.

Het verslagjaar werd afgesloten met twaalf lopende onderzoeken. Ook hieraan wordt in dit verslag kort aandacht besteed.

Zoals reeds benadrukt in het jaarverslag 2022, blijft de werving van nieuw talent een urgente uitdaging voor de Rekenkamer. In 2024 is daarom verder geïnvesteerd in wervingsactiviteiten, waaronder deelname aan de Nationale Carrièrebeurs in Nederland. Deze inspanningen worden in 2025 voortgezet en verder gestructureerd, onder meer dank door het ontwikkelen van een breder strategisch plan gericht op het vergroten van de naamsbekendheid van de Rekenkamer en het verduidelijken van haar rol in de samenleving.

Met het oog op de toekomst verkent de Rekenkamer momenteel diverse mogelijkheden tot digitalisering. Dit traject is gericht op het verhogen van de productiecapaciteit, het versterken van de dataveiligheid en het toekomstbestendig maken van de organisatie.

De integrale herziening van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao bevindt zich ook in 2024 nog in de ontwerpfase.

In 2025 zal dit traject worden voortgezet, met als doel om niet alleen de taken maar ook de bevoegdheden van de Rekenkamer concreter te omschrijven en deze in lijn te brengen met de internationale ISSAI-standaarden.

In juli 2024 heeft het College van de Rekenkamer het definitieve rapport vastgesteld van de in 2023 uitgevoerde prestatiemeting op basis van de SAI-PMF-methodologie. De bevindingen uit dit rapport zullen richtinggevend zijn bij het doorvoeren van noodzakelijke verbeteringen in het prestatieniveau van de organisatie ten opzichte van het International Framework of Professional Pronouncements (IFPP).

De Rekenkamer zal zich ook in 2025 onverminderd inzetten om, in samenwerking met haar stakeholders en met ruimte voor innovatie en vernieuwing, haar taak zo goed mogelijk te blijven vervullen in het belang van de samenleving.

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

Algemene
Rekenkamer
Curaçao

INHOUDSOPGAVE

1. De Algemene Rekenkamer Curaçao	04
1.1 Missie	05
1.2 Visie	05
1.3 Kernwaarden	05
1.4 Taken en bevoegdheden	06
1.5 Onafhankelijke positie van de Rekenkamer	06
1.6 Organisatie	07
1.6.1 College	08
1.6.2 Secretaris	10
1.6.3 Medewerkers	11
1.6.4 Ontwerp landsverordening en landsbesluiten	15
1.6.5 Prestatiemeting met de SAI-PMF methodologie en vervolgtraject	15
2. De onderzoekswerkzaamheden	16
2.1 Onderzoekswerkzaamheden	17
2.2 Afgeronde onderzoeken ten opzichte van de voorgaande jaren	17
2.3 Van de Staten ontvangen verzoeken	18
2.4 Uitgebrachte rapporten	19
2.5 Overzicht van de reacties op de rapporten van de Rekenkamer	25
2.6 Lopende onderzoeken	26
2.7 Tijdigheid uitgebrachte jaarrekeningrapporten aan de Staten	33
2.7.1 Tijdigheid uitgebrachte jaarrekeningrapporten aan de Staten	34
2.7.2 Behandeling door de Staten van de uitgebrachte rapporten	35
3. Contacten	38
3.1 Rekenkamers binnen het Koninkrijk	39
3.2 Internationale relaties	39
3.3 Bezoeken en externe overleggen	45
4. Begroting en financiële verantwoording	46

01

DE ALGEMENE REKENKAMER CURAÇAO

1.1 Missie

De missie van de Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) is het rechtmatig en doelmatig functioneren van de overheid, overheidsinstellingen en organisaties te bevorderen/versterken door de Staten, de overheid alsmede de samenleving over dit functioneren te informeren en adviseren en zodoende de publieke verantwoording te verbeteren. Dit doen wij aan de hand van rechtmatigheidsonderzoeken, waaronder het onderzoeken van de financiële verantwoording, en ook aan de hand van doelmatigheids-onderzoeken.

1.2 Visie

Onze visie is om een bijdrage te leveren aan de accountability, transparantie en integriteit van de overheid, overheidsinstellingen en -organisaties door continu en tijdig kwalitatief hoogwaardige onderzoeken uit te voeren die relevant zijn voor onze stakeholders.

1.3 Kernwaarden

Bij haar functioneren neemt de Rekenkamer haar kernwaarden in acht. Deze kernwaarden zijn vastgelegd in een gedragscode en komen in belangrijke mate overeen met de waarden in de gedragscode in de internationale standaarden voor rekenkamers (International Standards for Supreme Audit Institutions (ISSAI)).

De negen kernwaarden waar de Rekenkamer voor staat zijn als volgt:

Onafhankelijk	Wij zorgen ervoor dat onze onafhankelijkheid boven elke twijfel is verheven.
Professioneel	Wij verrichten ons werk op een professionele, objectieve, verantwoorde en zorgvuldige wijze.
Objectief	Wij betrachten ‘fair play’ en zijn open en eerlijk.
Zorgvuldig	Wij gaan zorgvuldig om met de aan ons toevertrouwde informatie.
Kritisch	Wij werpen een kritische blik en leveren werk van hoge kwaliteit.
Lerend	Wij staan open voor nieuwe kennis en inzichten en houden onze kennis en kunde op peil en delen die met elkaar.
Constructief	Wij staan voor open, respectvolle en constructieve communicatie.
Betrokken	Wij zijn betrokken bij vraagstukken vanuit de samenleving.
Integer	Wij zijn integer, helder, transparant en consistent in ons handelen.

1.4 Taken en bevoegdheden

Op grond van artikel 68 van de Staatsregeling van Curaçao¹ is de Rekenkamer belast met het onderzoeken van de ontvangsten en uitgaven van het Land. In de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: Lv ARC) zijn de taken en de hiermee samenhangende bevoegdheden verder uitgewerkt. In artikel 1 van deze landsverordening is de taak in zijn algemeenheid geformuleerd:

“De controle op het geldelijk en materieel beheer in de ruimste zin geschiedt -ongeacht welke vorm aan dat beheer is gegeven- voor het Land Curacao door de Algemene Rekenkamer.”

Verder worden in de landsverordening het rechtmatigheidsonderzoek genoemd, waaronder de controle van de jaarrekening van het Land, en het doelmatigheidsonderzoek.

Ook is in de landsverordening de bevoegdheid van de Rekenkamer opgenomen om onderzoek te doen naar de bestuurlijke integriteit van politieke en ambtelijke functionarissen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden.

In de Landsverordening over het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (hierna: het APC)² en de Landsloterij³ is bovendien specifiek voor de Rekenkamer een taak weggelegd ten aanzien van de controle van de financiële verantwoordingen van deze organisaties.

Tot slot is de Rekenkamer bevoegd om alle informatie die zij ten behoeve van haar onderzoeken nodig heeft, bij degenen die onder het domein van onderzoek vallen op te vragen.

Met ingang van 19 oktober 2022 is de landsverordening P.B. 2022, no. 114 ter wijziging van de Lv ARC in werking getreden.

1.5 Onafhankelijke positie van de Rekenkamer

De Rekenkamer is een Hoog College van Staat en het sluitstuk van de controle op de overheid. De Rekenkamer is onafhankelijk in haar oordeel. Wij zijn een onafhankelijk instituut en dus geen onderdeel van de regering of de Staten. In artikel 49 lid 1 van de Lv ARC is de volgende bepaling opgenomen:

“In overeenstemming met de Algemene Rekenkamer en de betrokken minister stellen de Staten de Algemene Rekenkamer faciliteiten beschikbaar voor een goede onafhankelijke functionering.”

Voorts vloeit uit de Lv ARC voort dat de Rekenkamer zelf beslist wat zij onderzoekt; de Rekenkamer stelt dus een onderzoek op eigen initiatief in. Daarnaast bepaalt de Rekenkamer zelf of zij een verzoek van de Staten om onderzoek te doen honoreert en op welke wijze zij invulling geeft aan dat onderzoek. Alvorens een verzoek te honoreren gaat de Rekenkamer eerst na of zij bevoegd is om het desbetreffende onderzoek uit te voeren en wat de toegevoegde waarde zal zijn.

1. A.B. 2010, no. 87, letter h zoals gewijzigd bij P.B. 2022, no. 114.
2. P.B. 2015, no. 1.
3. P.B. 1965, no. 122, artikel 9.

De onafhankelijkheid van de Rekenkamer komt verder onder andere tot uitdrukking in wat in de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao 2010⁴ (hierna: Lv C-2010) is opgenomen, namelijk dat de Rekenkamer haar eigen begroting zelfstandig beheert.

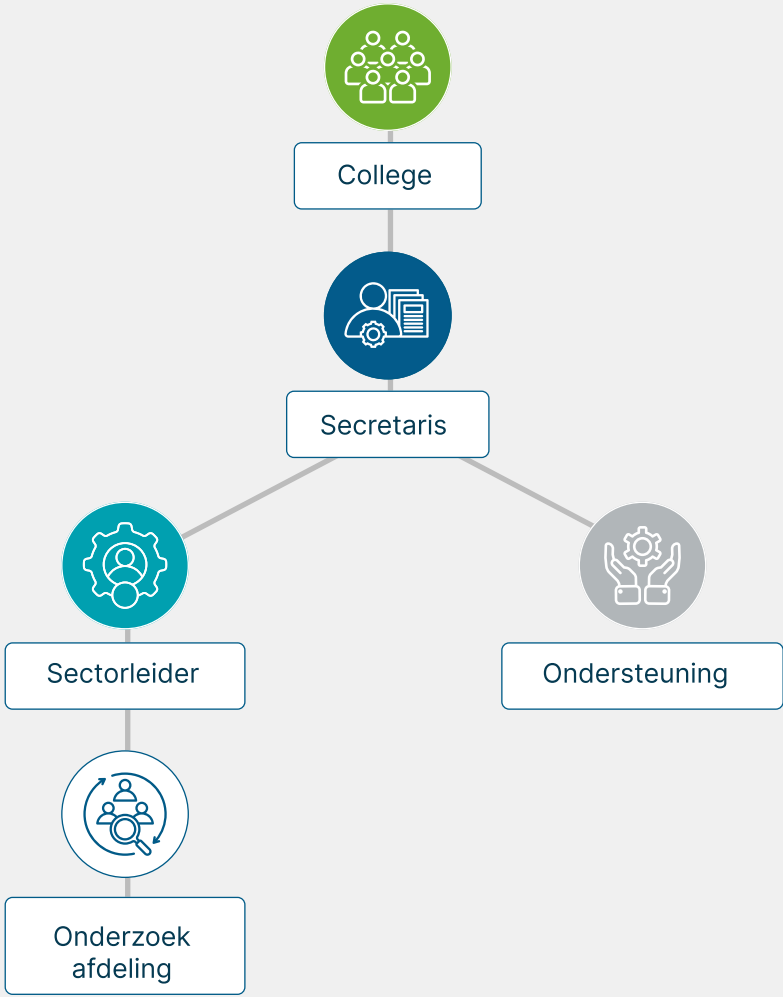
Ook is de Rekenkamer bevoegd personeel op arbeidscontract naar burgerlijk recht in dienst te nemen of te ontslaan. Hiertoe heeft de Rekenkamer een personeelsreglement vastgesteld waarin de arbeidsvoorwaarden van het personeel zijn neergelegd. Dit personeelsreglement is verouderd en wordt daarom aangepast. Dit proces bevindt zich in een vergevorderd stadium en naar alle waarschijnlijkheid zal het aangepaste personeelsreglement in 2025 worden vastgesteld.

1.6 Organisatie

Ter uitvoering van haar wettelijke taken en bevoegdheden is de organisatie van de Rekenkamer als volgt ingedeeld. Voor een gedetailleerd organogram wordt verwezen naar de bijlage.

Figuur 1: Indeling organisatie

4. A.B. 2010 no. 87 artikel 1 letter b onder artikel 39, zoals gewijzigd bij P.B. 2020, no. 112.

1.6.1 College

Het College bestaat uit drie leden, de Voorzitter daaronder begrepen⁵. Ter vervanging van de leden zijn er ten hoogste drie plaatsvervangende leden⁶. Een lid wordt bij landsbesluit benoemd voor een periode van vijf jaren⁷. Een met meerderheid van stemmen opgemaakte aanbevelingslijst van drie kandidaten wordt naar de Staten gestuurd die vervolgens een voordracht doet aan de Gouverneur⁸. Deze gaat vervolgens over tot benoeming van het lid conform de voordracht. Alvorens de aanbevelingslijst naar de Staten wordt gestuurd wordt conform het Reglement van Orde

voor de Rekenkamer⁹ de Procureur-Generaal verzocht om een antecedentenonderzoek in te stellen. Bij het bereiken van de leeftijd van 70 jaar wordt aan de leden en de plaatsvervangende leden ontslag verleend¹⁰.

Het jaar 2024 kenmerkt zich als een jaar waarbij veel veranderingen zijn opgetreden in het College. De veranderingen worden in de hiernavolgende paragraaf aangegeven.

SAMENSTELLING EN MUTATIES

Per 1 januari 2024 bestond het College uit de volgende personen:

Eithel D.C. Vriend Bac
Lid, tevens Voorzitter

Mr. Percival (Percy) N. Virginia
Lid

Halder T. Lam CPA
Lid

De maximale wettelijke zittingstermijn (ambtstermijn) van de Voorzitter, de heer Vriend, is op 27 mei 2024 verlopen en hij is niet voorgedragen voor verlenging, aangezien de heer Vriend op 6 september 2024 de 70-jarige leeftijd zou bereiken.

Met het vertrek van de heer Vriend, heeft de heer Virginia gedurende de periode van 28 mei 2024 tot 26 december 2024 waargenomen als Voorzitter van de Rekenkamer.

Evenals de voormalige Voorzitter heeft de heer Virginia zijn maximale wettelijke zittingstermijn vervuld en wel op 26 december 2024. De heer Virginia heeft sinds begin van het boekjaar aangegeven niet herbenoemd te

willen worden aangezien hij in het jaar 2025 de 70-jarige leeftijd zal bereiken en wenst dat een kandidaat benoemd zal worden die de termijn van vijf jaar volledig zal kunnen vervullen.

In juni 2024 is de sollicitatieprocedure voor het vacante ambt van Voorzitter opgestart en op 13 december van hetzelfde jaar is een aanbevelingslijst van drie kandidaten, zoals wettelijk voorgeschreven, aan de Staten aangeboden. Vervolgens hebben de Staten op 20 december 2024 een voordracht¹¹ aan de Gouverneur gedaan van twee (2) kandidaten, te weten de heer Joël Felida en mevrouw Coryse Barendregt.

5. Lv ARC artikel 3 lid 1.
6. Idem.
7. Lv ARC artikel 3 lid 2.
8. Lv ARC artikel 3 lid 4.
9. P.B. 2014, no. 8 artikel 3.
10. Lv ARC artikel 10 lid 1b.
11. Lv ARC artikel 3 lid 4.

Tenslotte is bij landsbesluit van 27 december 2024, nr. 24/2827, de heer Felida benoemd, en op 30 december 2024 ingezworen als lid tevens Voorzitter van Rekenkamer.

Ultimo december 2024 bestond het College uit de volgende leden:

- de heer mr. Joël S.T. Felida, lid, tevens Voorzitter;
- de heer Halder T. Lam, CPA, lid.

Foto: Moment dat de heer Felida zijn eed heeft afgelegd bij Hare Excellentie de Gouverneur.

In het volgende overzicht zijn de bezoldigde betrekkingen en de nevenwerkzaamheden van de leden en of gewezen leden van het College in het verslagjaar, zoals door hen opgegeven, weergegeven.

Tabel 1: Collegeleden

			Datum benoeming	Datum aftreding
Voorzitter 1 januari tot en met 27 mei 2024	Eithel D.C. Vriend	Bezoldigde betrekkingen: Gepensioneerd Nevenwerkzaamheden: Bestuurslid Stichting Pensioenfonds Maduro & Curiel's Bank	28 mei 2019	27 mei 2024
Voorzitter Vanaf 30 december 2024	Joël S.T. Felida	Bezoldigde betrekkingen: Directeur/eigenaar Felida Legal B.V. Directeur/eigenaar Felida Holding B.V. Directeur/eigenaar iEstablish B.V. Nevenwerkzaamheden: Lid RvC Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC) N.V.	30 december 2024	
Lid 1 januari tot en met 26 december 2024	Percival N. Virginia	Bezoldigde betrekkingen: Gepensioneerd Nevenwerkzaamheden: Lid RvC Bancarib Real Insurance Aruba N.V. Lid RvC Bancarib Real Insurance Curaçao N.V. Adviseur Banco di Caribe N.V.	27 december 2019	26 december 2024
Lid	Halder T. Lam, CPA	Bezoldigde betrekkingen: Eigenaar en directeur van Hoboken B.V. Mededirecteur Fysio Diaz B.V. Directeur & eigenaar van Lam-chi Invest B.V. Directeur & eigenaar van Lam-chi Holding B.V. Nevenwerkzaamheden: Voorzitter Bestuur Stichting Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied Lid van de Rotary Club of Curaçao	20 juli 2020	

De werkzaamheden van het College zijn geregeld in het Reglement van Orde¹². De Voorzitter oefent het algehele toezicht uit op de Rekenkamer(organisatie).

Het College dient minimaal één keer per maand te vergaderen, maar streeft een vergaderfrequentie na van gemiddeld twee keer per maand. In totaal heeft het College in de verslagperiode veertien keer vergaderd via officiële Collegevergaderingen.

12. P.B. 2014, no. 8.

► Afscheidsborrel

Op 20 december 2024 heeft de heer Virginia afscheid genomen van de medewerkers van de Rekenkamer. Tijdens dit afscheid heeft de Rekenkamer de heer Virginia bedankt voor zijn bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de Rekenkamer.

Foto's: Ter gelegenheid van het afscheid van de heer Virginia

1.6.2 Secretaris

Foto: Shanela E. Cathalina

Aan de Rekenkamer is een Secretaris toegevoegd die conform haar landsverordening belast is met de dagelijkse leiding van de Rekenkamerorganisatie¹³. De Secretaris wordt op voordracht van de Rekenkamer bij landsbesluit benoemd, geschorst en ontslagen

Mevrouw Shanela Cathalina, RA MSc is sinds 1 maart 2014 benoemd als Secretaris van de Rekenkamer.

Shanela Cathalina RA MSc
Secretaris

13. Lv ARC artikel 5 lid 1.

1.6.3 Medewerkers

Het team dat de Secretaris ondersteunt en onder haar leiding staat, bestaat uit twee sectorleiders en een ondersteunende afdeling.

De personeelsbezetting van de Rekenkamer bestond eind 2024 uit veertien (14) personen. Begin 2024 was er sprake van dertien (13) medewerkers. In 2024 is een medewerker in de afdeling ondersteuning aangenomen en twee onderzoekers in het onderzoeksteam.

Het onderzoeksteam bestond eind 2024 uit elf (11) medewerkers, inclusief de sectorleiders. Voorts waren er per 31 december 2024 drie (3) medewerkers werkzaam in de ondersteunende afdeling.

Hiernaast is een overzicht opgenomen van de formatie en feitelijke bezetting (exclusief de Collegeleden) over het jaar 2024.

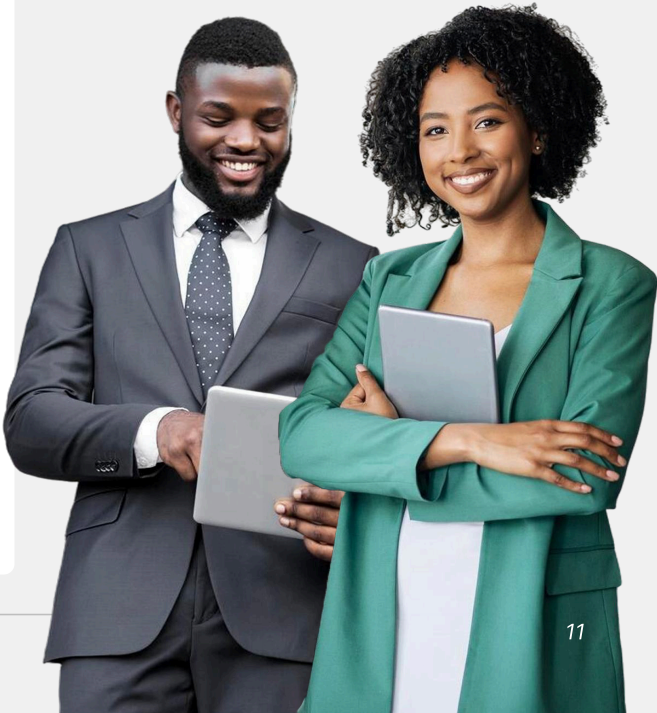
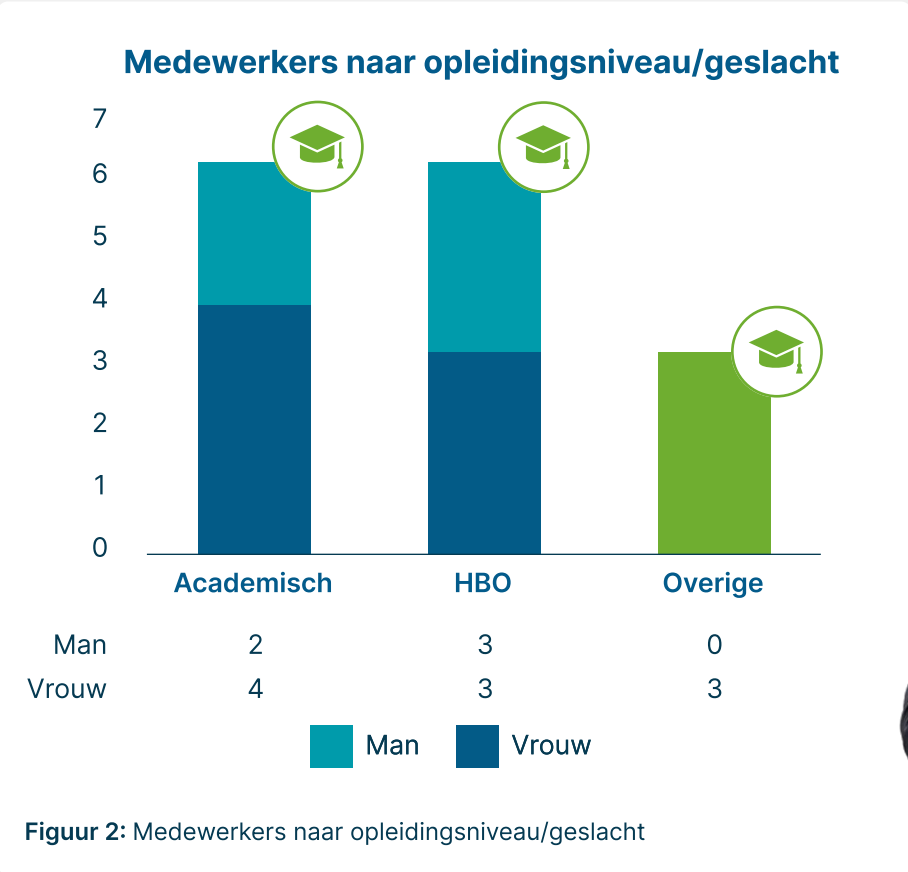
Gezien het voorgaande kan de bezettingsgraad vastgesteld worden op 50 procent van de formatie, wat voornamelijk komt door een onderbezetting van bijna 50 procent in het onderzoeksteam.

Formatie en feitelijke bezetting ultimo 2024

	Formatie	Bezetting
Secretaris	1	1
Secretaresse	1	-
HR-adviseur	1	1
Hoofd Administratie	1	1
Administratief medewerker	1	-
Receptioniste/Telefoniste	1	1
Sectorleiders	3	2
Medewerker Kwaliteitsbewaking	1	-
Onderzoekers	19	9
Communicatiefunctionaris	1	-
Totaal	30	15

Tabel 2: Formatie en feitelijke bezetting ultimo 2024

Eind 2024 gold de volgende verdeling qua opleiding en geslacht:

COLLEGE

"In een wereld die voortdurend verandert, blijft onze inzet voor transparantie en goed bestuur onveranderd."

mr. Joël S.T. Felida
Voorzitter

► Duurzame ontwikkeling van de medewerkers

ClimateScanner/ Klimaattraining

De Rekenkamer nam van 22 tot en met 26 april 2024 deel aan het internationale initiatief ClimateScanner, ontwikkeld door de Internationale Organisatie van rekenkamers (INTOSAI). De participanten moesten een intensieve capaciteitstraining van het 'ClimateScanner Rapid Review Tool Framework' en hun applicatie ondergaan. Dit instrument is bedoeld om de acties van de regering betreffende haar omgang voor wat betreft klimaatverandering te evalueren. De bedoeling van deze training was om dit framework zo efficiënt mogelijk toe te passen in hun land.

Waarborg kwaliteit van de medewerkers

Jaarlijks reserveert de Rekenkamer uren voor de medewerkers voor opleiding danwel voor de professionele ontwikkeling. Tevens wordt de nodige tijd vrijgemaakt om te besteden aan het Persoonlijk Ontwikkelplan (POP) voor elk medewerker. Er zijn trainingen, cursussen en workshops gevolgd door alle medewerkers in de organisatie. Tevens zijn er trainingen door de Collegeleden gevolgd op het gebied van Governance. De Rekenkamer is immers een kennisorganisatie.

► Rekruteren van medewerkers

De Rekenkamer heeft haar wervingsactie voor nieuwe onderzoekers onder het thema 'Werken aan Publieke Verantwoording van Publiek Geld' in 2024 voortgezet. Er wordt gezocht naar talentvolle en gedreven personen die geïnspireerd zijn door de waarden, het werk en de organisatiedoelstellingen van de Rekenkamer met als doel het structureel en optimaal bemensen van de organisatie. Voorts is ook aandacht besteed aan het creëren van bredere bekendheid van de organisatie en zodoende de Rekenkamer te positioneren als een aantrekkelijke werkgever.

De Rekenkamer heeft op 22 en 23 maart 2024 deelgenomen aan de Nationale Carrièrebeurs in Nederland (hierna: de NCB). De deelname had meerdere doelen, namelijk het vergroten van de naamsbekendheid van de Rekenkamer, zich te profileren als een interessante (toekomstige) Curaçaose werkgever onder studenten, young professionals en meer ervaren professionals alsmede het daadwerkelijk aantrekken van geschikte professionals.

De Rekenkamer heeft haar deelname aan de NCB vooraf bekend gemaakt op verschillende sociale media platformen zoals LinkedIn, Facebook en Instagram

Wij kijken terug op een geslaagde eerste deelname. De doelstellingen zijn deels bereikt.

Er is veel exposure verkregen onder zowel studenten als professionals. Het daadwerkelijk aantrekken van personen verliep minder goed dan gehoopt, wat ook te maken heeft met de krapte op de arbeidsmarkt. De Rekenkamer is voornemens om in 2025 weer deel te nemen aan de NCB.

Verder hebben continu wervingsacties plaatsgevonden en deze zullen in het kalenderjaar 2025 worden geïntensiveerd.

Foto: Mevrouw Gerling en de heer Kusmus bij de NCB

1.6.4 Ontwerp landsverordening en landsbesluiten

De Rekenkamer heeft het ontwerp van de integraal herziene Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao op 26 april 2022 aangeboden aan de minister van Algemene Zaken.

In het ontwerp zijn niet alleen de taken en bevoegdheden duidelijker uitgewerkt, maar dit ontwerp zal ook voldoen aan de ISSAI standaarden.

Tezamen met het ontwerp zijn ook de ontwerpen voor wijziging van de Memorie van Toelichting, landsbesluit houdende algemene maatregel terzake de profielschets van de voorzitter en de leden en het landsbesluit tot vaststelling van een gewijzigd Reglement van Orde ingediend.

Het voorstel ligt bij het Ministerie van Algemene Zaken voor verdere afhandeling.

1.6.5 Prestatiemeting met de SAI-PMF methodologie en vervolgtraject

De SAI-PMF-methodologie¹⁴ is een internationaal instrument voor prestatie-meting dat rekenkamers een volledig raamwerk biedt voor vrijwillige beoordeling van hun prestaties ten aanzien van de INTOSAI-beginselen, de ISSAI en andere vastgestelde internationale goede praktijken voor externe onderzoeken in de publieke sector.

De beoordeling is ook bedoeld om inzicht te geven in de prestaties van de Rekenkamer ten opzichte van het International Framework of Professional Pronouncements (IFPP)¹⁵. In 2023 hebben drie medewerkers van de Rekenkamer een prestatiemeting verricht van de organisatie, onder begeleiding van een persoon die daartoe door de IDI was aangewezen.

Het definitieve rapport is in juli 2024 vastgesteld door het College van de Rekenkamer. De bevindingen in het rapport zullen voor interne doeleinden worden gebruikt om de nodige verbeteringen aan te brengen ten aanzien van de geconstateerde tekortkomingen in het prestatieniveau van de organisatie.

Een van deze doelstellingen is het opstellen van een strategisch plan en het verbeteren van het jaarlijkse planningsproces.

Eind 2024 heeft de Rekenkamer besloten om mee te doen aan een van de vervolgtrajecten van SAI-PMF, de SPMR¹⁶. Dit zal uitmonden in een Strategisch Plan voor de jaren 2026 tot en met 2030 voor de Rekenkamer en een Operational Plan voor het jaar 2026.

14. In december 2016 onderschreef de International Organization for Supreme Audit Institutions (hierna: INTOSAI) het eerdergenoemde meetinstrument SAI-PMF als officieel instrument.
15. De IFPP zijn de formele en gezaghebbende aankondigingen of verklaringen van de INTOSAI Community. Ze putten uit de collectieve professionele expertise van INTOSAI leden en bieden INTOSAI officiële verklaringen over audit gerelateerde zaken.
16. Strategy, Performance Measurement and Reporting. Dit initiatief ondersteunt rekenkamers bij het verbeteren van de manier waarop zij hun prestaties beoordelen, plannen, beheren en erover rapporteren gedurende de volledige strategische managementcyclus. Door beter bestuur en verantwoording te bevorderen, helpt SPMR rekenkamers hun effectiviteit te vergroten en burgers meer voordelen te bieden.

02

DE ONDERZOEKS- WERKZAAMHEDEN

Vanaf het moment dat een rapport aan de Staten is aangeboden is het een openbaar document¹⁷. Het rapport wordt op de website¹⁸ van de Rekenkamer geplaatst zodat het door een ieder kan worden geraadpleegd. Er wordt eveneens separaat een verkorte versie van het rapport en de daarbij behorende video in het Papiaments en in het Nederlands op de website geplaatst. De video wordt eveneens op YouTube geplaatst. De media wordt tot slot geïnformeerd dat er een rapport is uitgebracht.

17. Lv ARC artikel 47 lid 2

18. www.rekenkamercuracao.cw

2.1 Onderzoekswerkzaamheden

Door kwalitatief hoogwaardige rapporten te leveren die actuele risicogebieden raken, wil de Rekenkamer bijdragen aan het verbeteren van de deugdelijkheid van bestuur. Verder wil zij graag meer bewustzijn creëren bij de Statenleden over hun belangrijke rol in het staatsbestel.

In 2024 werd evenals de voorgaande jaren voornamelijk aandacht besteed aan het uitvoeren van doelmatigheidsonderzoeken wat tevens sterk aanbevolen wordt door de diverse rekenkamer-organisaties. Met doelmatigheidsonderzoek wordt niet alleen inzicht gegeven of de doelen van de regering zijn bereikt, maar ook of dit op efficiënte wijze heeft plaatsgevonden.

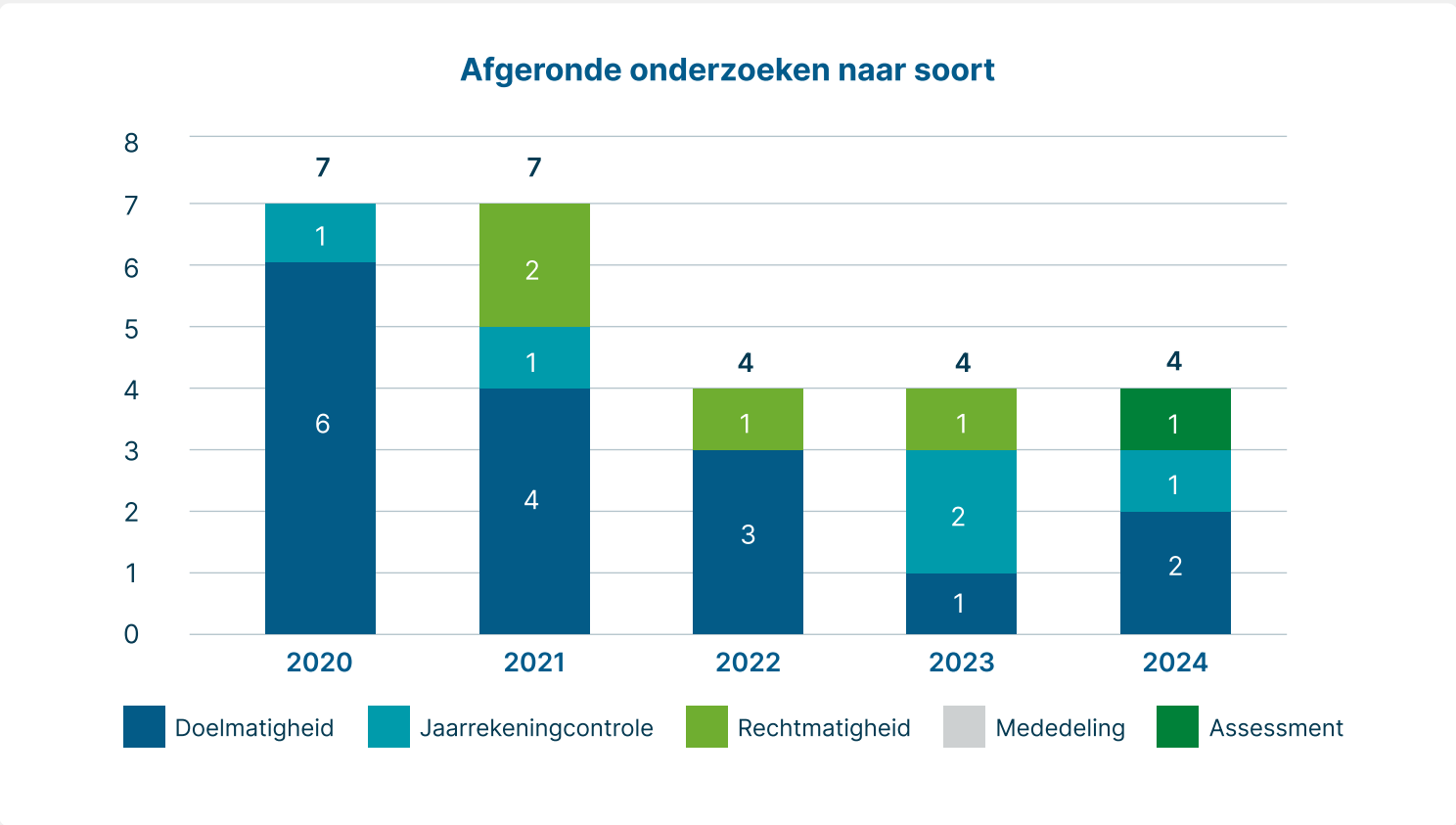
De Rekenkamer heeft het voornemen om zich in 2026 verder te specialiseren en meer doeltreffendheidsonderzoeken¹⁹ uit te voeren.

Dit type onderzoek betreft een van de E's²⁰ van een doelmatigheidsonderzoek. Met deze onderzoeken wil de Rekenkamer bijdragen aan het verbeteren van de prestaties van de overheid en aan de effectiviteit van het beleid. Hierdoor zal de Rekenkamer haar bijdrage leveren aan de gemeenschap conform de INTOSAI standaard P-12²¹, 'The Value and Benefits of Supreme Auditions- making a difference to the lives of citizens'.

Bij een doeltreffendheidsonderzoek wordt met name gekeken naar het gevoerde beleid en de vraag is in hoeverre met het gevoerde beleid de gestelde doelen, respectievelijk de verwachte resultaten (prestaties en/of effecten) zijn behaald²² (Effectiveness).

2.2 Afgeronde onderzoeken ten opzichte van de voorgaande jaren

Figuur 3: Overzicht afgeronde onderzoeken periode 2020 - 2024

19. Onderzoeken die beoordelen in hoeverre een beleid of een programma daadwerkelijk de gestelde doelen of verwachte resultaten bereikt. Volgens de Algemene Rekenkamer kijkt men naar de prestaties en/of effecten van het beleid, en of die overeenkomen met de beoogde uitkomsten.

20. Economy, Efficiency and Effectiveness.

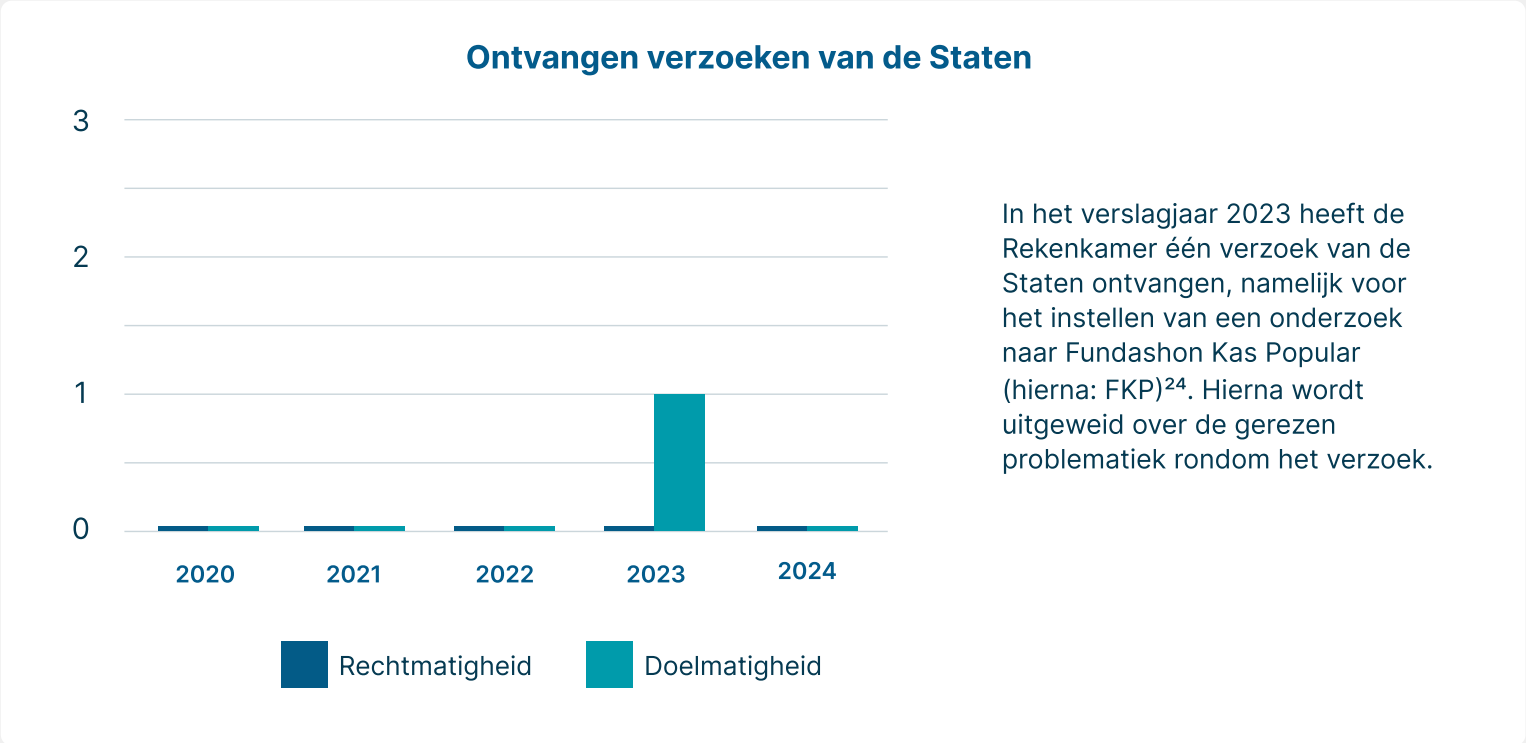
21. INTOSAI standaard P-12 stelt dat de mate waarin een rekenkamer in staat is om een verschil in het leven van de burgers te maken afhankelijk is van de realisatie van vooraf vastgestelde doelstellingen.

22. Bron: Handleiding doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek van de Algemene Rekenkamer Nederland.

2.3 Van de Staten ontvangen verzoeken

Op grond van de Lv ARC²³ kunnen de Staten een verzoek bij de Rekenkamer indienen voor het instellen van onderzoeken. In het verslagjaar 2024 heeft de Rekenkamer geen nieuw verzoek van de Staten ontvangen voor het instellen van onderzoeken. Onderstaand overzicht geeft van de van de Staten ontvangen verzoeken over de periode 2020 tot en met 2024 weer.

Figuur 4: Ontvangen verzoeken van de Staten periode 2020 - 2024

Fundashon Kas Popular (FKP)

De Rekenkamer heeft de Staten bij brief d.d. 24 november 2023 geïnformeerd dat zij het verzoek beschouwt als een verzoek tot onderzoek naar het beleid en het functioneren van de processen binnen FKP, waarbij de resultaten gebruikt worden om het functioneren van FKP te verbeteren.

Na bestudering van de Lv ARC²⁵ kwam de Rekenkamer tot de conclusie dat geen gevolg aan het verzoek, zoals geformuleerd door de Staten, kan worden gegeven omdat de Rekenkamer conform haar landsverordening niet bevoegd is om onderzoek te doen naar de processen binnen FKP. De bevoegdheid van de Rekenkamer is wettelijk beperkt tot uitsluitend het geven van een oordeel over het gevoerde beleid en het uitgeoefende toezicht door de betrokken minister op de instelling.

Aan de Staten is gecommuniceerd²⁶ dat geen invulling gegeven kan worden aan het verzoek zoals door hen geformuleerd. Tevens heeft de Rekenkamer in haar schrijven op basis van haar bevoegdheid een voorstel gedaan aan de Staten voor een onderzoeksvraag.

Derhalve is dit onderzoek in 2023 on hold gezet. De Staten²⁷ hebben de Rekenkamer in 2024 bericht dat zij in een nog in te plannen openbare vergadering over de onderzoeksvraag zullen beraadslagen en hun reactie hierover zullen communiceren zodat de Rekenkamer met het onderzoek kan starten.

In de openbare vergadering van 23 mei 2024 zijn de Staten akkoord gegaan met de door de Rekenkamer voorgestelde onderzoeksvraag.

In paragraaf 2.6 zal hierover worden uitgeweid.

23. Artikel 30 lid 1.
24. Het betrof een verzoek gedateerd 14 november 2023 naar aanleiding van een motie van de Staten op 19 november 2023 over Fundashon Kas Popular.
25. Artikel 42a, onderdeel c.
26. Brief d.d. 5 februari 2024 no. 007-24.
27. Brief van 8 mei 2024.

Technische briefing

De Rekenkamer heeft op 17 juni 2024 met ondersteuning van twee externe experts, te weten Prof. dr. Frank Kunneman en mr. dr. Aubrich Bakhuis van de Stichting Themis Institute for Governance & Leadership, een technische briefing gegeven aan de Centrale Commissie van de Staten. In navolging van deze briefing heeft de Rekenkamer de Staten de notitie ‘Notitie naar aanleiding van de technische briefing aan de Staten inzake onderzoeksbevoegdheden van de Algemene Rekenkamer Curaçao’ aangeboden²⁸.

De notitie bevat een uiteenzetting van de mogelijkheden en beperkingen van de wettelijke onderzoeksbevoegdheden van de Rekenkamer ter zake entiteiten in het private domein. In het bijzonder is ingegaan op het fundamentele onderscheid tussen het publieke en het private domein en de consequenties daarvan voor de wettelijke bevoegdheden van de Rekenkamer.

Na de presentatie werden de Statenleden in gelegenheid gesteld om vragen te stellen, waarna de Rekenkamer deze beantwoordde.

Foto: moment dat de heer Virginia vergezeld door de heren Kunneman en Bakhuis de presentatie verzorgde.

2.4 Uitgebrachte rapporten

De Rekenkamer heeft in het verslagjaar 2024 aan verschillende onderzoeken gewerkt. Hieronder zijn de afgeronde onderzoeken met de daarbij behorende onderzoeksvragen, deelvragen en conclusies weergegeven.

Tabel 3: Uitgebrachte rapporten

Realisatie 2024			
	Soort Onderzoek	Ministerie	
 Assessment Climate change	Assessment	VVRP	
 Effectiviteit beheer & onderhoud wegnnet (2017-2023)	Doelmatigheid	VVRP	
 Jaarrekening - Land - 2022	Rechtmatigheid	Financiën	
 Overwerkkosten Korps Politie Curaçao (2018 - 2021)	Doelmatigheid	Justitie	

Voor het integrale rapport wordt verwezen naar onze website <https://algenenerekenkamercuracao.cw/>. In totaal is 33 procent van de lopende onderzoeken afgerond in het verslagjaar.

28. Bij brief van 22 oktober 2024.

Assessment Climatechange

ClimateScanner: een assessment van overheidsmaatregelen in verband met klimaatverandering

Wereldwijd groeit de aandacht voor klimaatverandering. Overheden investeren in beleid om de gevolgen te beperken en zich aan te passen. Rekenkamers dragen hieraan bij met onafhankelijk onderzoek dat de transparantie en effectiviteit van dit beleid bevordert.

Met dit doel voor ogen heeft de Internationale Organisatie van Rekenkamers (INTOSAI) de ClimateScanner ontwikkeld.

Deze digitale tool biedt een snelle beoordeling van de klimaatacties van nationale overheden op de volgende drie gebieden:

1. **Governance (bestuurlijke structuur);**
2. **Policy (beleid en uitvoering); en**
3. **Finance (financiële middelen en instrumenten).**

Elk gebied bestaat uit meerdere componenten en elke component bevat meerdere onderdelen. Deze onderdelen worden beoordeeld en gescoord wat per saldo digitaal leidt tot een score per gebied. De Rekenkamer heeft in 2024 deelgenomen aan dit internationale initiatief.

Conclusies

Voor Curaçao zijn de scores per gebied als volgt:

- **Governance (43 procent):** dit omvat de formele structuren en processen die zijn opgezet om klimaatverandering aan te pakken en de lange termijnplannen en richtlijnen die zijn geformuleerd om klimaatverandering tegen te gaan. Ook betreft het de mechanismen voor samenwerking tussen verschillende overheidsinstanties en het afleggen van verantwoording over klimaat gerelateerde acties.

- **Policy (44 procent):** dit omvat de naleving van internationale klimaatverdragen en afspraken, de bredere beleidslijnen en kaders voor klimaatverandering en de specifieke beleidsmaatregelen die gericht zijn op verschillende sectoren, zoals energie, transport en landbouw.
- **Finance (6 procent):** dit omvat de overheidsmiddelen die zijn toegekend voor klimaatveranderingsinitiatieven en de rol van de private sector in het financieren van klimaatmaatregelen. Ook betreft het de beoordeling van de capaciteit van een nationale regering om internationale financiering voor klimaatmitigatie- en aanpassingsprojecten te identificeren, aan te trekken en te beheren.

De resultaten laten zien dat nog veel verbetering mogelijk is op alle gebieden.

Het rapport is op 16 september 2024 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar: <https://algenererekenkamercuracao.cw/rapport/climatescanner/>.

Jaarrekening Land 2022

De Rekenkamer heeft de wettelijke taak om de jaarrekening van het Land te onderzoeken.

Dit onderzoek heeft de volgende twee onderzoeksvragen beantwoord:

- **Vraag 1:** Zijn de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten in het jaar 2022 tot stand gekomen in overeenstemming met de wet- en regelgeving (financiële rechtmatigheid)?
- **Vraag 2:** Geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de financiële positie van het Land per 31 december 2022 en het resultaat van 2022 (getrouwe weergave)?

Deze onderzoeksvragen zijn onderverdeeld in de volgende deelvragen:

1. Zijn de baten, lasten en balansmutaties tot stand gekomen in overeenstemming met de vastgestelde landsbegroting en met de andere wettelijke regelingen?
2. Is zorg gedragen voor ordelijk en controleerbaar financieel beheer conform de vereisten voorgeschreven in de Landsverordening financieel beheer?
3. Is in de jaarrekening het gevoerde financieel beheer getrouw weergegeven?
4. Is de jaarrekening overeenkomstig de Lv C-2010 opgesteld?

Conclusies

1. De balansmutaties, de uitgaven en de inkomsten in het jaar 2022 zijn niet tot stand gekomen in overeenstemming met de wet- en regelgeving (geen financiële rechtmatigheid);
2. De jaarrekening geeft geen deugdelijk (getrouw) beeld van de financiële positie van het Land per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022.

De Rekenkamer is van oordeel dat de jaarrekening geen deugdelijk (getrouw) beeld geeft van de positie van het Land per 31 december 2022 en het resultaat over 2022 zoals voorgeschreven in de Lv C-2010 en de overige relevante bepalingen.

Dientengevolge kunnen de Staten of een andere gebruiker van deze jaarrekening hieruit geen juist inzicht krijgen over de financiële positie en het resultaat van het Land.

Verder constateert de Rekenkamer dat de trajecten van de 'Roadmap' en het 'Landspakket' die moeten leiden tot verbetering van het financieel beheer dreigen te vertragen. Een vertraging kan tot gevolg hebben dat het beoogde doel, namelijk een goedkeurende verklaring over de jaarrekening 2026, niet zal worden gerealiseerd. De vertraging is te wijten aan dezelfde tekortkomingen van voorgaande jaren.

Aan de minister van Financiën en de Raad van Ministers (hierna: RvM) wordt aanbevolen om zorg te dragen dat alle geconstateerde tekortkomingen die tot fouten en onzekerheden in de jaarrekening leiden, maar die niet in de huidige 'Roadmap' en/of 'Landspakket' zijn opgenomen, ook worden opgepakt om te voorkomen dat die een belemmering vormen in het traject naar een goedkeurende verklaring. Dit omvat ook de tekortkomingen die reeds in voorgaande jaren zijn geconstateerd en de aanbevelingen van de Rekenkamer die niet (volledig) zijn opgevolgd.

Het rapport is op 7 mei 2024 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar: <https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/rapport-jaarrekening-2022-van-het-land-curacao/>.

Effectiviteit beheer en onderhoud wegennet (2017 – 2023)

Aangezien de verkeersinfrastructuur van vitaal belang is voor de mobiliteit binnen het Land en de economische ontwikkeling achtte de Rekenkamer een onderzoek naar de effectiviteit van het beheer en onderhoud van het openbaar wegennet door het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning noodzakelijk.

Voor dit onderzoek is de centrale vraag als volgt geformuleerd:

Heeft het Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning het beheer en onderhoud van het openbaar wegennet effectief uitgevoerd?

Met dit onderzoek zijn de volgende aspecten onderzocht:

- het beleid van de minister inzake het beheer en onderhoud van de wegen inclusief evaluatie en bijstelling;
- het meerjarig beheers- en onderhoudsplan voor het onderhouden van de openbare wegen;
- de jaarlijkse onderhoudsplannen voortvloeiende uit het meerjarig onderhoudsplan;
- de beschikbare middelen en de inzet daarvan voor het realiseren van de onderhoudsdoelen;
- het gepleegde onderhoud en het wegwerken van de opgelopen achterstand in het onderhoud van de wegen;
- de controle op het realiseren en behouden van de juiste kwaliteit van de wegfundering, het wegdek en het asfalt;
- de beschikbare middelen en de inzet daarvan voor het realiseren van de onderhoudsdoelen.

Op basis van onze bevindingen concluderen wij dat door de opeenvolgende regeringen geen duidelijke strategische doelen zijn geformuleerd inzake het beheer en onderhoud van de wegen en er is niet in voldoende mate zorggedragen voor doorvertaling van de doelen/voornemens naar het ministerie en de uitvoering daarvan. Wij zijn ook tot de conclusie gekomen dat de kwaliteit van de openbare wegen, zoals blijkt uit het schouwen uitgevoerd in 2016 gevolgd door de inspecties in 2019, over het algemeen matig tot slecht is. Met name de wijkstraten zijn van mindere kwaliteit. De hoofdwegen zijn van betere kwaliteit, maar aangezien er geen recentere kwaliteitsopnames hebben plaatsgevonden is niet bekend of de kwaliteit van deze hoofdwegen nog steeds matig tot goed is.

Door het ontbreken van de jaarverslagen en vastlegging van de kwaliteitscontrole kan moeilijk worden nagegaan of door de regeringen in de afgelopen jaren voldoende onderhoud is gedaan aan de hoofdwegen en of het gepleegde onderhoud voldoet aan de kwaliteitsnormen. Daarnaast kon het ministerie niet aantonen dat de kwaliteitsnormen die zij hanteert voor het beoordelen van de kwaliteit van de wegen, formeel zijn vastgesteld.

Door de Uitvoeringsorganisatie Openbare Werken (hierna: UO OW) is aangegeven dat zij niet beschikt over voldoende financiële middelen, menskracht en materialen om de jaarlijkse onderhoudsplannen uit te voeren. Dit klopt echter niet voor alle jaren want in de jaren 2017 tot en met 2021 zijn de hiervoor begrote bedragen niet volledig benut. Er was sprake van begrotingsonderschrijding waarvoor UO OW geen toelichting kon geven.

Zolang niet geregeld wordt dat er voldoende financiële middelen, mankracht en materialen beschikbaar zijn zullen, ook als er beleid en onderhoudsplannen worden opgesteld, de onderhoudswerkzaamheden niet/niet optimaal kunnen worden uitgevoerd.

De Staten zijn door de Rekenkamer aanbevolen om gebruikmakende van hun recht om vragen te stellen ter controle van de regering, aan de minister te verzoeken de Staten te informeren over:

1. de recente onderhoudsstaat van de wegen. Hiertoe dienen de wegen opnieuw te worden geschouwd danwel geïnspecteerd om de huidige onderhoudsstaat in beeld te brengen;
2. de concrete en meetbare doelen van de regering met betrekking tot het beheer en onderhoud van het openbare wegennet;
3. een op basis van het resultaat van het schouwen te volgen MBOP²⁹ om de openbare wegen op niveau te brengen en te behouden;
4. het thans uitgevoerde life extension project, de hiermee gemoeide kosten en voor hoe lang de levensduur van de wegen hierdoor wordt verlengd;
5. de benodigde middelen (financieel, mankracht en materialen) voor het realiseren van het onderhoudsplan en de wijze waarop dit zal worden gefinancierd;
6. de wijze waarop de kwaliteitscontrole op het onderhoud van de wegen verloopt en de vastlegging daarvan in het proces-verbaal van oplevering zodat deze achteraf kan worden geraadpleegd.

Het rapport is op 20 maart 2024 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar: <https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/effectiviteit-van-het-beheer-en-onderhoud-van-het-openbaar-wegennet/>.

29. Meerjarig Beheers- en Onderhoudsplan.

Overwerkkosten Korps Politie Curaçao (2018 – 2021)

De Rekenkamer heeft een onderzoek uitgevoerd naar de overwerkuitgaven van het Korps Politie Curaçao (hierna: KPC) vanwege de structureel hoge omvang van deze uitgaven.

Onderzocht is wat de oorzaken van de hoge overwerkkosten van het KPC zijn en of er maatregelen ter beheersing zijn getroffen.

Met dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord: **Wat zijn de oorzaken zijn van de hoge overwerkuitgaven van het Korps Politie Curaçao en zijn er maatregelen ter beheersing genomen?**

Deze onderzoeksvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

1. Wat zijn de belangrijkste oorzaken van de hoge overwerkuitgaven van het KPC?
2. Welke maatregelen ter beheersing van deze overwerkuitgaven zijn er genomen?

Conclusies:

De overwerkuitgaven door het KPC vertonen al jaren een stijgende lijn: tussen 2018 en 2021 zijn deze uitgaven gestegen van Naf. 12,5 miljoen naar Naf. 19,4 miljoen.

De belangrijkste oorzaken van de relatief hoge omvang van de overwerkuitgaven van het KPC zijn:

- een tekort aan capaciteit door diverse factoren. Per saldo bedroeg de inzetbare bezetting in deze jaren respectievelijk 78, 77, 76 en 71 procent. Deze percentages zijn feitelijk nog lager door het relatief hoge ziekteverzuim. De resterende inzetbare bezetting kan vervolgens niet flexibel worden ingepland door bijvoorbeeld wettelijke arbeids- en rusttijden waardoor de behoefte aan overwerk ontstaat;
- toepassing van hogere overwerk tarieven dan wettelijk vastgesteld, in combinatie met een stijgende omvang van de overwerkuren, onder andere door het capaciteitstekort;

- het onvoldoende gewaarborgd zijn van de rechtmatigheid van de gedeclareerde overwerkuren;
- het onvoldoende kunnen beheersen van de overwerkuitgaven met betrekking tot de beveiliging van ministers.

De genomen maatregelen om de overwerkuitgaven te beheersen zijn onvoldoende gericht op het opheffen van de oorzaken. Zo zijn maatregelen uitgebleven om de rechtmatigheid van de overwerkuren te waarborgen en om de factoren die een capaciteitstekort veroorzaken aan te pakken. Daardoor blijft de behoefte aan overwerk bestaan en zijn maatregelen om de overwerkvergoeding per maand per medewerker te maximaliseren en in bepaalde gevallen overwerk in vrije tijd te vergoeden evenmin haalbaar.

Het rapport is op 15 februari 2024 aan de Staten aangeboden. Om het volledige rapport te kunnen lezen verwijzen wij naar: <https://algemenerekenkamercuracao.cw/rapport/overwerk-politie/>.

2.5 Overzicht van de reacties op de rapporten van de Rekenkamer

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de uitgebrachte rapporten en of er een reactie is ontvangen van de belangrijke actoren aan wie het gehele rapport danwel een gedeelte van het rapport dat betrekking op hen heeft, is toegezonden.

Tabel 4: Ontvangen reacties in het kader van hoor en wederhoor

 Rapport dan wel deel van het rapport	Ambtelijk niveau 		Bestuurlijk niveau 	
	Aangeboden aan	Reactie Ontvangen	Aangeboden aan	Reactie Ontvangen
 Assessment Climatechange	n.v.t.*		n.v.t.*	
 Jaarrekening Land 2022	SG a.i. van het Ministerie van Financiën	✓	Minister van het Ministerie van Financiën	✓
 Effectiviteit beheer en onderhoud wegennet (2017 – 2023)	SG van het Ministerie van VVRP	✓	Minister van het Ministerie van VVRP	✓
			Gewezen Minister van het Ministerie van VVRP	
 Overwerkkosten Korps Politie Curaçao (2018 – 2021)	SG van het Ministerie van Justitie	✓	Minister van het Ministerie van Justiti	✓

*Geen hoor en wederhoor toegepast.
Betreft bekendmaking van het resultaat van een assessment die is uitgevoerd.

Uit voorgaande tabel blijkt dat in dit verslagjaar zowel op ambtelijk niveau als bestuurlijk niveau met betrekking tot de uitgebrachte rapporten in het jaar 2024, altijd werd gereageerd op de conceptrapporten die voor hoor en wederhoor werden aangeboden, hetgeen de Rekenkamer toejuicht.

2.6 Lopende onderzoeken

De lopende onderzoeken die in 2025 zullen worden voortgezet, worden hieronder vermeld met de centrale vraag en/of de deelvragen die hierbij beantwoord zullen worden.

Tabel 5: Lopende onderzoeken

Onderzoeken	Soort Onderzoek	Ministerie
 Armoedebestrijding	Doelmatigheid	Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
 Effectief beheer onroerendgoed Land	Doelmatigheid	Ministerie breed
 FKP beleid en toezicht minister	Doelmatigheid	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
 Invoerrechten (2021-2023)	Doelmatigheid	Financiën
 IT-Risico's Overheid	Doelmatigheid	Ministerie breed
 Jaarrekening 2023 Land	Rechtmatigheid	Financiën
 Jaarrekening APC 2010 t/m 2022	Rechtmatigheid	Financiën
 Parkeren in binnenstad	Doelmatigheid	Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
 Reis- en verblijfskosten (ambtenaren)	Doelmatigheid	Ministerie breed
 Reis- en verblijfskosten (ministers en kabinetmedewerkers)	Doelmatigheid	Ministerie breed
 Traject goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026	Doelmatigheid	Financiën
 Vergunningen Ministerie van Economische Ontwikkeling (2018-2022)	Doelmatigheid	Economische Ontwikkeling

- Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn
- Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning
- Economische Ontwikkeling
- Ministerie breed
- Financiën

Armoedebestrijding op Curaçao

Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Armoede blijft een urgent en complex probleem op Curaçao, met verstrekende gevolgen voor de levenskwaliteit van vele inwoners.

De Rekenkamer voert een onderzoek uit naar de effectiviteit van het overheidsbeleid gericht op armoedebestrijding, mede gezien de reactie op de aanhoudende en ernstige problematiek van armoede op het eiland, ondanks de verschillende beleidsmaatregelen die in het verleden zijn opgesteld en mogelijk ook deels zijn uitgevoerd.

Het onderzoek van de Rekenkamer zal zich richten op de centrale vraag: **Is het beleid van de overheid om de armoede te bestrijden effectief?**

De onderzoeksvraag is onderverdeeld in de navolgende subvragen:

- Heeft de overheid (SMART) geformuleerd beleid opgesteld om de armoede te bestrijden?
- Is het uitgevoerde beleid ter bestrijding van armoede effectief?
- Zo nee, wat zijn de oorzaken daarvan en heeft de overheid maatregelen getroffen om deze oorzaken op te heffen?

Effectief beheer onroerend goed Land

Ministerie breed

Met dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord: **Worden de overheids- en huurgebouwen effectief beheerd en dragen de daarvoor gebruikte systemen voldoende waarborg hieraan toe?**

Voor het beantwoorden van de centrale vraag zijn de volgende subvragen geformuleerd:

1. Is er een beleid geformuleerd voor de gebouwen (voor zowel eigendomsgebouwen als voor de van derden gehuurde gebouwen)?
2. Is er een beleid geformuleerd voor de gebouwen die niet in gebruik zijn?
3. Welke gebouwen/ruimtes worden door de overheid gehuurd?
4. Biedt het systeem van contractenbeheer van de overheid de zekerheid dat betrouwbare informatie over deze huurgebouwen ten behoeve van de besluitvorming te allen tijde beschikbaar is?
5. Zijn er criteria in het systeem ingebouwd ter bewaking van de afloop van de contracten?
6. Zijn er waarborgen in het systeem opgenomen ter bewaking dat voldaan wordt aan eventuele richtlijnen over het aantal te huren gebouwen, specifieke eisen waaraan de gebouwen dienen te voldoen en voorgeschreven prijzen?
7. Heeft de overheid alle gebouwen die eigendom zijn van het Land, in kaart gebracht en zijn deze gebouwen gewaardeerd?
8. Worden de overheidsgebouwen periodiek geïnventariseerd en vindt afstemming plaats met de registratie?
9. Welke van de overheidsgebouwen zijn in gebruik door de ministeries en wat is de reden waarom bepaalde gebouwen niet in gebruik zijn?
10. Biedt het systeem van administratief beheer de waarborg dat betrouwbare informatie over de gebouwen beschikbaar is ten behoeve van besluitvorming?
11. Zorgt het technisch beheer van zowel de eigendomsgebouwen als de huurgebouwen ervoor dat deze gebouwen op een effectieve manier worden onderhouden en gezond en veilig worden gesteld voor de gebruikers?

Fundashon Kas Popular – Beleid en toezicht

Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Het betreft een onderzoek welke door de Staten is aangevraagd. Het gedeelte voorafgaand aan het onderzoek is reeds in paragraaf 2.3 behandeld.

Met dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord: **Heeft het Land een beleid geformuleerd met betrekking tot volkshuisvesting en is door de minister effectief toezicht gehouden op de uitvoering van het beleid door FKP ter realisatie van de beleidsdoelen?**

Voor het beantwoorden van de centrale vraag zijn de volgende subvragen geformuleerd:

1. Wat is het beleid van de overheid met betrekking tot volkshuisvesting en wat is de rol van FKP hierin?
2. Heeft de minister effectief toezicht gehouden op:
 - het uitvoeren door FKP van de aan haar opgedragen beheers- en exploitatietaken conform de beheersovereenkomst?

- de naleving van de wettelijke bepalingen³⁰ door FKP bij de behandeling van de aanvragen voor volkswoningen?
- de inning van de huurpenningen door FKP en de verrekening van deze huurpenningen met de vergoeding voor het beheer en de exploitatie van de (volks)woningen?
- de verkoop van de (volks)woningen waaronder ook de totstandkoming van de verkoopprijs?
- de prestatienormen vastgesteld conform de beheersovereenkomst en op het voldoen hieraan door FKP?
- het door FKP opvolgen van het beleid met betrekking tot de registratie van gegadigden voor (volks)woningen alsook de procedures en criteria voor toewijzing?
- het toekennen van huursubsidie door FKP?

Volgens haar planning zal de Rekenkamer in het jaar 2025 dit onderzoek uitvoeren en in het vierde kwartaal van het jaar 2025 over dit onderzoek rapporteren, mits de nodige medewerking van de FKP en het Ministerie van VVRP is ontvangen.

IT – Risico's Overheid

Ministerie breed

Dit onderzoek beoogt zowel de Staten als de ministeries inzicht te geven in de mate van automatisering van de overheid en de risico's die ontstaan als gevolg van de toepassing van diverse applicaties.

Met dit onderzoek beoogt de Rekenkamer vast te stellen of de overheid toereikende maatregelen heeft getroffen om de onderkende risico's te beheersen zodat de toepassing van de applicaties bijdragen aan het optimaal functioneren van de overheid.

De centrale vraag luidt: Heeft de overheid toereikende maatregelen genomen om de risico's die ontstaan door de inzet van applicaties binnen elk ministerie te beheersen, zodat de IT-omgeving bij kan dragen aan een optimaal functionerende overheid?

De onderzoeksvraag is onderverdeeld in de navolgende subvragen:

1. Welke applicaties worden door de ministeries gebruikt?
2. Met welk doel worden de verschillende applicaties ingezet?
3. Welke risico's worden door de ministeries en de Rekenkamer onderkend als gevolg van de inzet van de applicaties?
4. Hoe worden de onderkende risico's binnen de ministeries beheerst?
5. Worden de risico's dusdanig beheerst dat zij geen of een lage impact hebben op het realiseren van de overheidsdoelstellingen?

30. Opgenomen in het Eilandsbesluit houdende algemene maatregelen van de 12de mei 1960.

Jaarrekening Algemeen Pensioenfonds Curaçao (2010 – 2023)

Financiën

Dit betreft een wettelijke taak van de Rekenkamer om de jaarrekening van het APC te controleren. Conform de Landsverordening van het APC³¹ valt het pensioenfonds onder de controle van de Rekenkamer. Volgens voornoemde landsverordening zendt het bestuur van het APC haar vastgestelde jaarrekening voorzien van een verklaring van haar accountant en haar jaarverslag vóór 1 augustus van het jaar volgend op het boekjaar waarop deze betrekking hebben, aan de Rekenkamer.

De Rekenkamer zendt vervolgens de door haar gecontroleerde jaarrekening onder bijvoeging van haar opmerkingen aan de Staten en aan de minister van Financiën.

Met dit onderzoek worden de volgende twee onderzoeksvragen beantwoord:

- **Vraag 1: Biedt het gevoerde beheer door het APC de nodige waarborgen voor de financiële gezondheid van het fonds?**
- **Vraag 2: Wordt door het APC het juiste en volledige deelnemersbestand van de ambtenaren gehanteerd voor de berekening van de pensioenpremie?**

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn de volgende subvragen geformuleerd:

1. Heeft het APC over de onderzoeksperiode op een structurele basis een dekkingsgraad behaald volgens de vastgestelde norm door het bestuur?
2. Heeft het APC over de onderzoeksperiode op een structurele basis een positief rendement behaald op haar beleggingen?
3. Heeft het APC voldaan aan de relevante bepalingen in de Landsverordening van het APC ten aanzien van het beheer?
4. Wordt door het APC het juiste en volledige deelnemersbestand voor de ambtenaren gehanteerd voor de berekening van de pensioenpremie?
5. Heeft het bestuur de nodige acties ondernomen op basis van de resultaten van de verrichte controles door de Interne Accountantsdienst (IAD), uitgebrachte managementletters door de accountant en/of actuariële jaarverslagen van de deskundigen?
6. Heeft het bestuur van APC de nodige acties ondernomen op basis van de resultaten van het gehouden toezicht door de Bank?

31. P.B. 2015, no. 1.

Jaarrekening Land 2023

Financiën

De jaarrekening 2023 is op 10 september 2024 door het Ministerie van Financiën aan de Rekenkamer aangeboden ter controle.

Om een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2023 heeft de Rekenkamer twee centrale onderzoeksvragen geformuleerd, te weten:

Vraag 1: Zijn de balansmutaties, de uitgaven en de ontvangsten in het jaar 2023 tot stand gekomen in overeenstemming met de wet- en regelgeving (financiële rechtmatigheid)?

Vraag 2: Geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de financiële positie van het Land per 31 december 2023 en het resultaat van 2023 (getrouwe weergave)?

Deze onderzoeksvragen zijn onderverdeeld in de volgende deelvragen:

1. Zijn de baten, lasten en balansmutaties tot stand gekomen in overeenstemming met de vastgestelde landsbegroting en met de andere wettelijke regelingen?
2. Is zorggedragen voor ordelijk en controleerbaar financieel beheer conform de vereisten voorgeschreven in de Landsverordening financieel beheer?
3. Is in de jaarrekening het gevoerde financieel beheer getrouw weergegeven?
4. Is de jaarrekening overeenkomstig de Lv C-2010 opgesteld?

Parkeren in binnenstad

Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Dit onderzoek wordt uitgevoerd om na te gaan of de knelpunten die zich hebben voorgedaan in de relatie met de voorgaande beheerder (zie eerdere rapporten van de Rekenkamer uitgebracht in 2012, 2018 en 2021) beter zijn aangepakt in het nieuwe contract met de nieuwe beheerder. Ook wordt nagegaan in hoeverre de voorgaande beheerder het openstaande bedrag heeft betaald.

Reis- en verblijfskosten ministers, kabinetmedewerkers en ambtenaren

Ministerie breed

In het onderzoek wordt nagegaan of het beleid voor dienstreizen is nageleefd. De onderzoeksresultaten worden in twee deelrapporten gepresenteerd. Het eerste deelrapport betreft de dienstreizen gemaakt door ministers en meereizende ambtenaren. Het tweede deelrapport betreft de dienstreizen gemaakt door ambtenaren alleen, dus zonder een minister.

De centrale vragen van het onderzoek luiden:

- Wordt de wet- en regelgeving en het dienstreisbeleid door de ministeries nageleefd?
- Heeft de overheid maatregelen getroffen bij het niet naleven van de wet- en regelgeving en het dienstreisbeleid?
- Heeft de overheid erop toegezien dat de dienstreizen nodig zijn/een toegevoegde waarde zullen hebben?

De centrale vragen worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

- Zijn de dienstreizen gemaakt door de ministers, ambtelijke leiding en overige ambtenaren uitgevoerd in overeenstemming met de wet- en regelgeving en het desbetreffende vastgestelde dienstreizenbeleid?
- Zijn de (daggeld)vergoedingen juist berekend?
- Heeft de afrekening van de dienstreis tijdig en volledig plaatsgevonden?
- Heeft de overheid maatregelen getroffen als de procedures en richtlijnen voor het maken van een dienstreis niet gevolgd of nageleefd werden?
- Is bij de aanvraag de noodzaak/toegevoegde waarde tot het maken van de dienstreis onderbouwd?

De verwachting is dat beide deelrapporten in 2025 aan de Staten zullen worden aangeboden.

Traject goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2026

Financiën

Om te komen tot een goedkeurende controleverklaring is het van eminent belang dat de ministeries de geconstateerde tekortkomingen in het financieel beheer oplossen om te voorkomen dat onrechtmatige en niet doelmatige uitgaven en inkomsten binnen de ministeries zich blijven voordoen.

In dit kader heeft de Rekenkamer het aandeel waarin ieder ministerie bijdraagt aan de fouten en onzekerheden in kaart gebracht. In oktober 2023 heeft de Rekenkamer een mededelingsbrief gestuurd naar de ministers met vermelding van het aandeel van hun ministerie in de fouten en onzekerheden alsook de tekortkomingen in het financieel beheer.

Zodoende wordt getracht bewustwording te creëren bij de ministeries van hun aandeel in de fouten en onzekerheden in de jaarrekening en de huidige controleverklaring bij de jaarrekening van het Land. Naast het creëren van bewustwording is ook van belang dat de ministeries de nodige acties ondernemen om hun tekortkomingen weg te werken.

Daarom is aan de ministers verzocht om de Rekenkamer te voorzien van een realistisch en gedetailleerd plan van aanpak met de uitwerking van de door hen te nemen acties en maatregelen om de tekortkomingen weg te werken.

Ook moesten de ministers aangeven welke tekortkomingen reeds zijn opgelost en of er knelpunten zijn die het oplossen van de tekortkomingen in de weg staan met vermelding welke hiervan buiten zijn invloedssfeer vallen. Aan de hand van de verkregen informatie heeft de Rekenkamer de voortgang van het wegwerken van de tekortkomingen en de invloed hiervan op de haalbaarheid van de Roadmap 2026 geanalyseerd.

Met dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord: **Worden de tekortkomingen die een goedkeurende controleverklaring belemmeren in voldoende mate door de ministeries weggewerkt opdat de jaarrekening over het jaar 2026 voorzien kan worden van een goedkeurende controleverklaring?**

Specifiek gaat het in dit onderzoek over de volgende aspecten die beoordeeld zullen worden:

1. De geboekte voortgang in het wegwerken van de tekortkomingen binnen het financieel beheer van de ministeries opdat het financieel beheer ordelijk en controleerbaar wordt (Roadmap).
2. De gemaakte progressie in het uitvoeren van de maatregelen en uitwerkingsactiviteiten in de Uitvoeringsagenda van het Landspakket die invloed hebben op het behalen van een goedkeurende controleverklaring.
3. De gerealiseerde voortgang in het wegwerken van de tekortkomingen die hebben geleid tot financiële onrechtmatigheden door het niet naleven van de begrotingswet en andere wettelijke regelingen (rechtmatigheidsfouten).

Vergunningen Ministerie van Economische Ontwikkeling (2018 – 2022)

Economische Ontwikkeling

In het onderzoek naar de vergunningen wordt nagegaan welke normdoorlooptijden er gelden voor de vergunningsaanvragen die door het Ministerie van Economische Ontwikkeling worden afgehandeld. Ook wordt nagegaan in welke mate deze vergunningsaanvragen niet tijdig binnen de normdoorlooptijd zijn afgehandeld en wat de oorzaken daarvan zijn.

Voor dit onderzoek hebben wij als centrale vraag geformuleerd: **Welke normdoorlooptijden gelden er voor de vergunningsaanvragen die door het Ministerie van Economische Ontwikkeling worden afgehandeld, in welke mate worden deze vergunningsaanvragen niet tijdig, binnen de normdoorlooptijd afgehandeld en wat zijn de oorzaken daarvan?**

De centrale vraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Welke soort vergunningen verstrekt het Ministerie van Economische Ontwikkeling en wat is de wettelijke basis daarvan?
2. Welke normdoorlooptijden gelden er per soort vergunning?
3. Hoe hoog zijn de werkelijke doorlooptijden per soort vergunning?
4. Wat is de omvang van eventuele overschrijdingen van de normdoorlooptijden per vergunningssoort?
5. Wat zijn de oorzaken van de overschrijdingen van de norm doorlooptijden?
6. Zijn er toereikende maatregelen genomen om de oorzaken van overschrijding van doorlooptijden op te heffen?

2.7 Tijdigheid uitgebrachte jaarrekeningrapporten aan de Staten

De Landsverordening Comptabiliteit 2010³² (hierna: Lv C-2010) stelt dat de minister van Financiën over een dienstjaar, vóór 1 september van het jaar volgende op dat waarop zij betrekking heeft, de jaarrekening opstelt³³.

Na accordering van de opgestelde jaarrekening door de RvM wordt deze door de minister van Financiën naar de Rekenkamer en de interne accountant in casu de Stichting Overheidsaccountantsbureau (hierna: SOAB) verstuurd³⁴. Binnen een termijn van anderhalve maand na ontvangst van de jaarrekening zendt de SOAB de uitkomsten van haar controlewerkzaamheden, zijnde haar verklaring en het daarbij horende verslag, aan de minister van Financiën en aan de Rekenkamer³⁵.

Vervolgens dient te Rekenkamer binnen een termijn van anderhalve maand na ontvangst van het afschrift van de verklaring van de SOAB en het daarbij horende verslag,

haar verslag van bevindingen ten aanzien van de door haar onderzochte rekening aan de Staten aan te bieden³⁶.

Naast de eerdergenoemde Lv C-2010 is dit ook voorgeschreven in artikel 85, vijfde lid, van de Staatsregeling van Curaçao.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat de Rekenkamer haar rapporten/verslagen van bevindingen betreffende de controles van jaarrekeningen 2018 tot en met 2022 binnen de wettelijk voorgeschreven termijn van anderhalve maand aan de Staten heeft aangeboden. De Rekenkamer gaat er daarbij vanuit dat de termijn van anderhalve maand ingaat op de datum waarop zij de accountantsverklaring en het daarbij behorende verslag van de RvM heeft ontvangen, zoals wettelijk is voorgeschreven.

Tabel 6: Tijdigheid uitgebrachte rapporten

	 Concept Jaarrekening		 Definitieve Jaarrekening		 Accountantsverklaring en -verslag na controle		 Rapport (verslag van bevindingen) uitgebracht door de Rekenkamer
	Gedateerd op	Ontvangen door de Rekenkamer op	Gedateerd op	Ontvangen door de Rekenkamer op	Uitgebracht door SOAB	Ontvangen door de Rekenkamer	
2018	30-8-2019	30-8-2019	6-2-2020	7-2-2020	27-2-2020	3-3-2020	17-4-2020
2019	4-9-2020	7-9-2020	17-2-2021	18-2-2021	1-3-2021	4-3-2021	19-4-2021
2020	31-8-2021	31-8-2021	5-3-2023	17-4-2023	2-3-2023	12-5-2023	30-6-2023
2021	31-8-2022	12-9-2022	30-6-2023	10-7-2023	12-7-2023	14-7-2023	24-8-2023
2022	1-9-2023	15-9-2023	22-3-2024	28-3-2024	15-3-2024	28-3-2024	7-5-2024
2023	1-09-2024	10-9-2024					

De definitieve goedgekeurde en vastgestelde jaarrekening over het jaar 2023 is nog niet ontvangen van de RvM. Derhalve zijn de accountantsverklaring en -verslag van de controle van de interne accountant ook nog niet aan de Rekenkamer aangeboden.

Door de niet tijdige of door vertraagde wijze van oplevering van de jaarrekening is er sprake van een ernstige tekortkoming welke duidt op gebrek aan verantwoording (accountability). Door het uitblijven van een jaarrekening is er geen sprake van tijdige verantwoording van de minister(s) aan de Staten.

32. A.B. 2010, no. 87 bijlage b, inclusief de wijzigingen hierop.

33. Artikel 49.

34. Artikel 50 lid 1.

35. Artikel 50 lid 2.

36. Artikel 50 lid 3.

2.7.1 Behandeling door de Staten van de uitgebrachte rapporten

Uit het overzicht opgenomen in Tabel 7 blijkt dat van de door de Rekenkamer in 2024 aangeboden rapporten, in hetzelfde jaar slechts het rapport ‘Jaarrekening Land 2022’ in een Centrale Commissie vergadering van de Staten is behandeld. Verder is geen van de uitgebrachte rapporten in 2024 in een openbare vergadering behandeld.

Tabel 7: Overzicht behandelde in 2024 uitgebrachte rapporten door de Staten

Behandeld door de Staten				
	 Datum uitgebracht	 Vaste commissie	 Centrale commissie	 Openbare vergadering
 Assessment Climate change	16-sep-2024			
 Jaarrekening Land 2022	07-mei-2024		13-nov-2024	
 Overwerkkosten Korps Politie Curaçao (2018 – 2021)	15-feb-2024			
 Effectiviteit beheer en onderhoud wegennet (2017 – 2023)	20-mrt-2024			

De Rekenkamer is samen met de Staten aan het evalueren en organiseren dat presentaties van rapporten zo snel mogelijk na indiening kunnen plaatsvinden.

Voor wat betreft de rapporten over de jaarrekeningen van het Land heeft het secretariaat van de Staten aangegeven dat de rapporten van de Rekenkamer met betrekking tot de jaarrekening doorgaans niet in een vaste commissie worden behandeld. Dit is gelet op de uitvoerige behandeling van een concept landsverordening tot vaststelling van de jaarrekeningen van het Land. De behandeling geschiedt integraal met de behandeling van het wetsontwerp in de Centrale Commissie van de Staten. Het wetsontwerp betreft het vaststellen van het slot van de jaarrekeningen. In de volgende paragraaf gaat de Rekenkamer hierop in.

2.7.2 Vaststellen van het slot van de rekeningen

In de Staatsregeling van Curaçao³⁷ wordt bepaald dat de verantwoording van ontvangsten en uitgaven van het Land aan de Staten wordt gedaan overeenkomstig bepalingen vastgesteld bij landsverordening en dat de door de Rekenkamer onderzochte rekening jaarlijks aan de Staten wordt overlegd.

Met de bovenstaand genoemde landsverordening wordt op de eerste plaats de Lv C-2010³⁸ bedoeld. In deze landsverordening zijn de algemene procedurele voorschriften neergelegd met betrekking tot het opstellen, de indiening, de termijnen, de behandeling c.q. afhandeling van de rekening alsmede de ontlasting (décharge) van de ministers ten aanzien van het door hen gevoerde beleid en beheer.

Op de tweede plaats betreft dit ook de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao, alwaar onder de artikelen 27 en 28 wordt bepaald hoe te handelen wanneer de Rekenkamer bezwaren heeft met betrekking tot het financiële beheer of de rekening.

De Gouverneur dient uiterlijk binnen twee maanden na het uitbrengen van het verslag van de Rekenkamer aan de Staten, bij laatstgenoemde een ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de jaarrekening in te dienen³⁹.

Dit ter verlening van décharge aan de ministers over het door hen gevoerde financiële beheer met betrekking tot het voorgaande dienstjaar. Bij de ontwerp-landsverordening worden toegevoegd de accountantsverklaring en het daarbij horende verslag van de accountant, in casu SOAB, en het door de Rekenkamer uitgebracht verslag van bevindingen met betrekking tot de jaarrekening⁴⁰. De Staten stellen de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de jaarrekening niet vast voordat zij hebben kunnen kennismaken van het verslag van bevindingen van de Rekenkamer⁴¹.

De ontwerp-landsverordening wordt ter advies aan de Raad van Advies (hierna: de 'RvA') aangeboden die binnen een maand na deze te hebben ontvangen, hierover adviseert⁴².

In Tabel 8 volgt een schematisch overzicht van de status van de ontwerp-landsverordeningen ter goedkeuring van de jaarrekeningen over de jaren 2018 – 2023.

Tabel 8: Overzicht status ontwerp landsverordening ter vaststelling van de jaarrekening

Jaar-rekening	Rapport (verslag van bevindingen) uitgebracht door de Rekenkamer	Ontwerp-landsverordening					Landsverordening vastgesteld en gepubliceerd
		Aangeboden door Gouverneur (zijnde Hoofd van de Regering)	Uitgebracht advies van de Raad van Advies	Aangeboden door de Gouverneur (zijnde Hoofd van de Regering)	Ontvangen door de Staten ter vaststelling op	Behandeld in de Openbare vergadering van	
2018	17-4-2020	1-6-2020	6-7-2020	19-11-2020	23-11-2020	28-12-2020	P.B. 2020, no. 162
2019	19-4-2021	11-6-2021	15-7-2021	11-3-2022	11-3-2022	×	×
2020	30-6-2023	×	×	×	×	×	×
2021	24-8-2023	×	×	×	×	×	×
2022	7-5-2024	×	×	×	×	×	×
2023	n.v.t.						

37. Artikel 82.

38. Alwaar onder de artikelen 49 tot en met 52.

39. Artikel 51 lid 1.

40. Artikel 51 lid 2.

41. Artikel 51 lid 4.

42. Artikel 8 lid 1.

De ontwerplandsverordening ter goedkeuring van de jaarrekening over het jaar 2019 is op 11 maart 2022 door het Ministerie van Financiën ingediend bij de Staten ter vaststelling. De vaststelling hiervan dient nog plaats te vinden.

De ontwerplandsverordeningen ter goedkeuring van de jaarrekeningen over de jaren 2020 en later zijn, voor zover de Rekenkamer bekend, nog niet aangeboden aan de RvA voor het uitbrengen van hun advies.

Zoals eerder vermeld is de jaarrekening over het jaar 2023 nog niet aangeboden aan de Rekenkamer ter controle.

De Rekenkamer betreurt de verlate behandeling en afhandeling van de jaarrekeningen omdat de burgers een fundamenteel recht hebben om tijdig te mogen vernemen of de volksvertegenwoordiging al dan niet instemt met de wijze waarop gezagsdragers zijn omgesprongen met gemeenschapsgelden. Ook de gezagsdragers zelf hebben recht op deze kennisneming. Het niet tijdig vaststellen van het slot van de rekeningen geeft aan dat het nog schort aan de kwaliteit van het financieel beheer.

03 CONTACTEN

3.1 Rekenkamers binnen het Koninkrijk

De Rekenkamer onderhoudt goede contacten met de andere rekenkamers binnen het Koninkrijk. Per jaar worden minimaal twee videoconferenties gehouden waar collegeleden en secretarissen van de rekenkamers aan participeren.

In juli 2024 werd een teleconferentie gehouden tussen alle rekenkamers binnen het Koninkrijk.

De onderwerpen die tijdens de teleconferentie aan bod kwamen waren:

- de stand van zaken bij de vier rekenkamers en in het land;
- Landspakketten en voortgang; en
- samenwerking rekenkamers (o.a. stagemogelijkheden, opleidingen etc.).

3.2 Internationale relaties

Sinds november 2014 is de Rekenkamer volwaardig lid van de OLACEFS⁴³ en sinds juni 2016 van de CAROSAI⁴⁴.

Internationale seminar OLACEFS – PARLATINO

Dit seminar werd van 29 mei tot en met 1 juni in Panamá gehouden met als doel het delen van ervaringen en best practices tussen de rekenkamers en de parlementen in het voordeel van de burgers.

Het versterken van de relatie tussen de parlementen en de rekenkamers heeft als doel de betrekkingen te optimaliseren en synergie te creëren om significante resultaten te bewerkstelligen aan de hand van de verstrekte informatie van de rekenkamers alsmede ontwerpen van verordeningen die de rekenkamers versterken.

Om de beoogde doelen te bereiken is een commissie in het leven geroepen, de Comisión de Parlamentos y Entidades Fiscalizadoras Superiores (CPE). Deze commissie is voortgekomen uit de toezegging tussen OLACEFS en het Latijns-Amerikaanse en Caribische parlement (PARLATINO: Parlamento Latinoamericano y Caribeño) in de Panama-verklaring om samen te werken en de samenwerking tussen deze organisaties te versterken.

43. Organización Latinoamericana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores.

44. Caribbean Organisation of Supreme Audit Institutions.

De specifieke doelstellingen van de Comisión de Parlamentos y Entidades Fiscalizadoras Superiores (CPE) zijn:

- de versterking van het kennisbeheer en de integratie van goede praktijken in de relatie tussen rekenkamers en parlementen;
- het bevorderen van een passend gebruik van communicatiemiddelen tussen de rekenkamers en parlementen;
- het versterken van de toezichthoudende rol van zowel de rekenkamers als het Parlement;
- de ontwikkeling van doeltreffende mechanismen voor interactie tussen de rekenkamers en hun respectievelijke parlementen.

In verband met het voorgaande zijn er specifieke doelen vastgesteld, ook in samenhang met de SDG-16 'Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit'. Het Parlement van Curaçao was ook vertegenwoordigd bij de bijeenkomst.

Tijdens de bijeenkomst heeft elk land de mogelijkheid gekregen om de voor hun land belangrijke punten naar voren te brengen, maar ook hoe zij hiermee zijn omgegaan.

Foto: De heer Virginia (Wvd. Voorzitter) en mevrouw Cathalina (Secretaris)

Foto: Delegatie van de Staten en de Rekenkamer

Engaging the public in strengthening accountability through key oversight institutions

Deze workshop werd gezamenlijk gecoördineerd door CAROSAI, de Inter-Parliamentary Union (IPU) en het INTOSAI Development Initiative (IDI). Leaders en parlementsleden van de rekenkamers uit verschillende landen en territoria in het Caribisch gebied kwamen van 26 tot en met 28 november 2024 bijeen om toezicht, verantwoording en publieke betrokkenheid te bespreken. Het algemene doel van de workshop was om de betrokkenheid tussen deze twee instellingen te

versterken zodat ze zowel individueel als gezamenlijk zinvol met het publiek kunnen samenwerken aan het belang van verantwoording en de resultaten van toezicht.

Tijdens de openingstoespraken werd benadrukt dat, ondanks het afnemende vertrouwen in publieke instellingen, de workshop de cruciale rol van toezichthoudende instellingen onderstreepte om transparantie, verantwoording en effectief bestuur te waarborgen ten behoeve van de burgers.

Tijdens de workshop werden verschillende benaderingen en instrumenten voor betrokkenheid besproken. Wij hebben samen met andere rekenkamers gediscussieerd hoe wij het publiek kunnen betrekken en het toezicht van het Parlement kunnen versterken.

De rekenkamers zullen relevant moeten blijven en tegelijkertijd hun mandaat vervullen door middel van het uitvoeren van onderzoeken. Parlementsleden zullen mogelijk naast hun taken in het Parlement ook de toezichtsfunctie moeten vervullen. Gemeenschappelijke factoren die van invloed zijn op het gebied van verantwoording en toezicht zijn besproken.

De workshop resulteerde in een routekaart met zeven belangrijke aandachtsgebieden voor toekomstige samenwerking tussen de rekenkamers en het Parlement.

De aanwezige rekenkamers hebben afgesproken om zowel gezamenlijk als op nationaal niveau te blijven werken aan het versterken van de uitwisselingen tussen de rekenkamers en het Parlement en het verder betrekken van burgers bij verantwoording en goed bestuur.

De routekaart moet nog worden afgerond. Deze kaart zal de rekenkamers begeleiden bij de samenwerking met de parlementariërs om het verantwoordingsmechanisme te versterken en waarde toe te voegen voor onze burgers.

(bron: website van de INTOSAI)

Foto: Delegatie van de Algemene Rekenkamer Sint Maarten, Aruba en Curaçao vergezeld door een Statenlid van Sint Maarten

Foto: Shanela Cathalina tijdens de presentatie van bevindingen van een van de workshops

XXXIII Asamblea General Ordinaria de la OLACEFS

Van 23 tot en met 25 oktober 2024 vond het XXXIIIste jaarlijkse congres van OLACEFS plaats in Panama.

De XXXIIIste Asamblea General Ordinaria (AGO) (Algemene Vergadering) vond plaats van 23 tot en met 25 oktober 2024 in Panama Stad, waarbij de Comptroller General van de Republiek Panama als gastheer optrad.

Er werden twee sessies georganiseerd waarbij technische onderwerpen die in de uitwisseling van kennis en best practices aan bod kwamen, waren:

- Datawetenschap en kunstmatige intelligentie als ontwikkelings- en transformatietool voor rekenkamers. Deze workshop werd gecoördineerd door de rekenkamer van Argentinië.
- Onderwijsuitdagingen en rekenkamers: bijdrage van de rekenkamer en OLACEFS aan de ontwikkeling van rechtvaardig en kwalitatief onderwijs in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, gecoördineerd door de rekenkamer van Brazilië.

Bij de deze technische sessies spraken deskundigen uit de OLACEFS-gemeenschap alsook internationale sprekers over actuele debatten, initiatieven en innovatieve projecten. De 79ste vergadering van de Raad van Bestuur van OLACEFS werd ook in deze week gehouden, waarbij slechts de volwaardige leden van de OLACEFS, vertegenwoordigd door de leiders en vertegenwoordigers, aanwezig waren.

Foto: Voorzitters van de verschillende deelnemende landen aan het congres

ClimateScanner Global Call: Engaging Supreme Audit Institutions in assessing national climate action

In maart 2024 woonde de Rekenkamer in de persoon van een collegelid de tweedaagse conferentie 'ClimateScanner Global Call: Engaging Supreme Audit Institutions on assessing national climate action' in New York.

Deze werd georganiseerd door United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA) en Federal Court of Accounts – Brazil (lees: Rekenkamer Brazilië) en gehouden in het hoofdgebouw van de Verenigde Naties. Meer dan 65 landen hadden zich aangemeld en werden vertegenwoordigd door hun delegatie.

Foto: Curaçao als deelnemend land

Diverse onderwerpen en uitdagingen gerelateerd aan klimaatveranderingen werden behandeld door de verschillende sprekers van o.a. INTOSAI-leden. In één van de gehouden sessies werd een presentatie gegeven van de huidige INTOSAI-initiatieven op het gebied van klimaatverandering. Daarbij werden de verschillen en overeenkomsten tussen deze initiatieven belicht en onderzocht hoe ze gezamenlijk een bijdrage kunnen leveren aan de positionering van de rekenkamers in de nationale en mondiale discussies over klimaatacties binnen de context van de '2030 Agenda for Sustainable Development Goals' (duurzame ontwikkeling).

Foto: Collegelid Lam die deelgenomen heeft aan het congres

Taller practico de Climate Scanner

Wereldwijd groeit de aandacht voor klimaat-verandering. Overheden investeren in beleid om de gevolgen te beperken en zich eraan aan te passen. Rekenkamers dragen hieraan bij met onafhankelijk onderzoek dat de transparantie en effectiviteit van dit beleid bevordert.

De Rekenkamer, vertegenwoordigd door twee senior onderzoekers, nam van 22 tot en met 26 april 2024 deel aan een workshop betreffende het internationale initiatief 'ClimateScanner Rapid Review Tool Framework' ontwikkeld door de INTOSAI. Dit instrument is bedoeld om de acties van de regering betreffende haar omgang met klimaatverandering te evalueren en om te bepalen of acties ondernomen dienen te worden.

De bedoeling van de workshop was om te leren op welke wijze elke deelnemer dit framework zo efficiënt mogelijk kon toepassen in zijn/haar land.

Foto: Deelnemers van de verschillende landen aan de training.

Algemene Rekenkamer Suriname

Foto: Vertegenwoordigers van de rekenkamers binnen het Koninkrijk

Viering 70-jarig bestaan

De waarnemend Voorzitter van de Rekenkamer heeft in het kader van de viering van het 70-jarig bestaan van de Algemene Rekenkamer Suriname een seminar met als titel 'Supreme Audit Institutions and good governance' bijgewoond in Suriname in de periode van 1 tot en met 6 mei 2024. Verschillende sprekers hebben breedvoerig vanuit hun invalshoek gesproken over het thema van het seminar.

Werkbezoek

De Voorzitter van de Algemene Rekenkamer Suriname, de heer Shaan Bhoendie, heeft in oktober 2024 een werkbezoek gebracht aan de Rekenkamer. De heer Bhoendie heeft tezamen met de waarnemend Voorzitter en de twee sectorleiders onder van gedachten gewisseld over de uitdagingen bij het uitvoeren van de werkzaamheden en over de mogelijkheid tot verdere samenwerking.

Foto: Voorzitter Shaan Bhoendie op werkbezoek bij de Rekenkamer

Force on Citizen Participation and Civil Society Engagement (TFCP)

Tot de werkzaamheden die in het driejarig werkplan van de Taskforce worden beoogd, behoort de organisatie van diverse fysieke evenementen op het gebied van burgerparticipatie en/of betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld. Met dit doel voor ogen heeft de Taskforce de eerste bijeenkomst georganiseerd, genaamd de '1st Meeting of the INTOSAI Task Force: Citizen Participation and Civil Society Engagement with SAls'.

De Voorzitter van de Rekenkamer heeft de bijeenkomst die plaats vond van 13 tot en met 15 maart 2024 in Lima, Peru, in een hybride vorm bijgewoond. Zowel fysiek afgevaardigden van dertig rekenkamers als honderden virtuele deelnemers volgden de bijeenkomsten op afstand gedurende de drie dagen van het evenement. Ook vertegenwoordigers van het IDI en de Wereldbank namen deel aan de bijeenkomst, evenals rekenkamers van alle vijf continenten en zeven regionale organisaties. Tijdens de bijeenkomst zijn ervaringen gedeeld over de wijze waarop burgers en het maatschappelijke middenveld met rekenkamers kunnen samenwerken, evenals perspectieven op de voordelen, uitdagingen en toekomstperspectieven op dit gebied. Aan de deelnemers is een breed scala aan ervaringen geboden aangezien de sprekers in de verschillende panels de meeste regionale organisaties van INTOSAI en alle drie typen van rekenkamers vertegenwoordigden. Dit toonde de toepasbaarheid van burgerparticipatie en betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld aan in alle fasen van de auditcyclus van de overheid, en onder zeer uiteenlopende operationele contexten, mandaten en wettelijke kaders.

Deze bijeenkomst werd afgesloten met de ondertekening van de 'Declaration on the Promotion of Citizen Participation and Civil Society Engagement in the Work of Supreme Audit Institutions 2024'⁴⁵ door de meeste deelnemende delegaties.

De Declaratie is een belangrijke mijlpaal voor INTOSAI aangezien het ernaar streeft burgerparticipatie en betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld te bevorderen, zowel binnen INTOSAI zelf als binnen haar werkorganen en regionale organisaties.

45. "Declaration on CP & CSE in the Work of SAls 2024"

3.3 Bezoeken en externe overleggen

Onderstaand is een schema opgenomen van de uitnodigingen in 2024 waarop de Rekenkamer is ingegaan en/of de organisaties die zij in dat jaar heeft bezocht danwel van wie zij fysiek/virtueel bezoek heeft ontvangen:

Tabel 9: Overzicht contacten en externe activiteiten

 Maand	 Dag(en)	 Activiteit
Januari	3	Nieuwjaarsreceptie bij Hare Excellentie de Gouverneur mevrouw L. George-Wout.
Februari	—	—
Maart	13-15	1st Meeting of INTOSAI Task Force on Citizen Participation and Civil Society Engagement (TFCP).
	18-26	Nationale Carrièrebeurs Nederland.
	24-27	Representation Rekenkamer UNDESA-SAI Brazil joint meeting ClimateScanner.
	Maart	ClimateScanner Global Call in New York over de rol van rekenkamers bij nationale klimaatactie.
April	20-21	OLACEFS - PARLATINO Seminar te Panama.
	22-26	Taller práctico de Climate Scanner, workshop over het ClimateScanner Rapid Review Tool Framework (INTOSAI).
	26	Koningsdagreceptie bij Hare Excellentie de Gouverneur mevrouw L. George-Wout.
Mei	1-6	70-jarig jubileum Rekenkamer Suriname.
	3	AI Bias, Can we afford to ignore it?
	4	Doden Herdenkingsplechtigheid.
	29 mei – 1 juni	OLACEFS – PARLATIN seminar in Panamá over samenwerking tussen rekenkamers en parlementen.
	30-31	Seminario Internacional de la comisión ‘Parlamento y Entidades Fiscalizadoras Superiores’.
Juni	17	Staten van Curaçao – Technische Briefing aan de Staten inzake de onderzoeksbevoegdheden van de Rekenkamer.
Juli	18	Teleconferentie tussen alle rekenkamers binnen het Koninkrijk.
Augustus	—	—
September	10	Opening Ceremony of the Parliament Year 2024 – 2025.
	10	Bespreking tussen de Algemene Rekenkamer van Curaçao en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.
	11	Minister van Financiën, Cft en andere stakeholders van het Ministerie van Financiën.
Oktober	21	SOAB 30th Anniversary celebration.
	22	Werkbezoek van voorzitter Shaan Bhoendie (Rekenkamer Suriname) aan de Rekenkamer Curaçao.
	22	Receptie ter gelegenheid van het bezoek van President Chandrikapersad Santokhi van Suriname.
	23 - 25	OLACEFS - XXXIII Asamblea General Ordinaria Panamá.
	29	Dhr. Paul Comenencia Staatsraad van het Koninkrijk bij Raad van State.
November	13	Presentatie aan de Staten van uitgebrachte rapporten van de Jaarrekeningen 2020 – 2022 van het Land.
	26 - 28	CAROSAI-IPU-IDI workshop: ‘Engaging the public in strengthening accountability through key oversight institutions’.
December	15	Rondetafelgesprek bij Hare Excellentie de Gouverneur met belangrijke vertegenwoordigers van onze trias politica.

04

BEGROTING EN FINANCIËLE VERANTWOORDING

De Rekenkamer heeft haar begroting over het jaar 2024 conform de wettelijke bepaling in de Lv-C 2010 tijdig aangeboden aan de minister van Financiën.

Jaarlijks behoort de Rekenkamer een opgave te verstrekken aan het Ministerie van Financiën over de middelen die aan haar ter beschikking zijn gesteld en de uitputting hiervan. De Rekenkamer heeft hier in 2024 aan voldaan.

Onderstaand zijn per kostencategorie de gebudgetteerde en gerealiseerde uitgaven opgenomen in Nederlands Antilliaanse gulden (ANG).

Tabel 10: Gebudgetteerde en gerealiseerde uitgaven

	 Budget	 Uitgaven	 Onder uitputting	 Percentage
 Personeelskosten	5.205.700	2.949.109	2.256.591	57%
 Goederen en diensten	2.352.800	1.854.866	497.934	79%
 Kapitaaldienst	110.500	107.937	2.563	98%

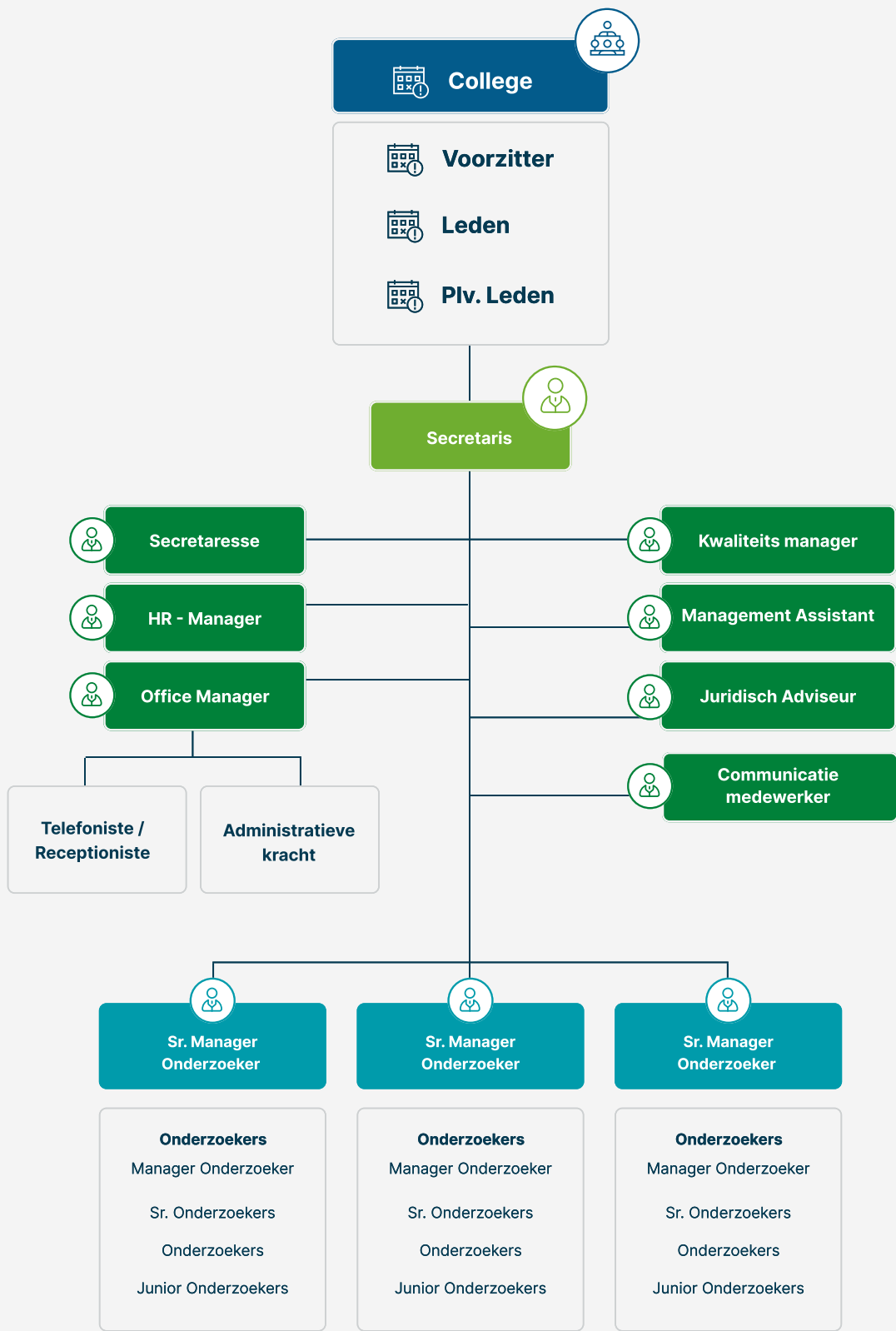
Wij hebben conform de afspraak met het Ministerie van Financiën hen tijdig voorzien van de rapportage over de uitgaven van de Gewone en Kapitaaldienst.

De onderbesteding op de post Personeelskosten heeft te maken met het feit dat de Rekenkamer in het proces van werving van nieuwe onderzoekers is en ondanks alle inspanningen om de vacatures in te vullen het haar nog steeds niet is gelukt in het boekjaar 2024.

Het voornemen is om in het boekjaar 2025 de door haar ingezette strategie voort te zetten en andere mogelijke kanalen in te zetten om resultaten te realiseren.

De Rekenkamer is zoals gebruikelijk zuinig omgegaan met de aan haar verstrekte middelen voor het uitvoeren van haar werkzaamheden.

Organogram 2024

Algemene
Rekenkamer
Curaçao